

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGS- OG AARSPRØVEN

I

VIBORG KATHEDRALSKOLE

I AARET 1874.

VIBORG.

TH. STENERSENS BOGTRYKKERI.

1874.

Indhold.

I. Prøver med afsluttende Gyldighed	Sd. 5.
II. Disciplene	— 12.
III. Arbejdets Ordning	— 18.
IV. Aarets Arbejde	— 21.
V. Understøttelsesmidler	— 38.
VI. Samlinger	— 44.
VII. Regnskabsvæsen	— 51.
VIII. Bygninger og Løsøre	— 53.
IX. Ministerielle Bestemmelser m. v.	— 53.

I. Prøver med afsluttende Gyldighed.

a. Afgangsprøve for studerende Disciple.

Ved Skrivelse fra Ministeriet af 31te Maj 1873 meddeltes Rektoratet, at den skriftlige Del af Afgangsprøven for studerende Disciple vilde være at henlægge til Lørdagen den 14de, Mandagen den 16de og Tirsdagen den 17de Juni, hver Dag fra 8 til 12 og fra 4 til 8, samt at Undervisningsinspektøren ikke vilde faa Lejlighed til at overvære den mundtlige Prøve, hvorfor det overlodes Rektoratet overensstemmende med de gjældende Regler at ordne det fornødne med Hensyn til sammes Fastsættelse og Afholdelse.

Til Prøven indstillede sig den eneste Discipel af Skolens 7de Kl. A:

Johan Henrik Carl Julius **Rendtorff**, Søn af Proprietær Hrn. Theod. Rendtorff til Himmestrup Hvdgrd. i Lee Sogn, Middelsohm Hrd., Viborg Amt, optagen i Skolens 3die Kl. d. 23de Avgust 1867, fyldt 18 Aar d. 14de Decbr. 1872, som var bleven opflyttet fra Skolens 6te Kl. til 7de Kl. B efter Aarsprøven 1871 med 35 Points i de 5 Afslutningsfag;

samt en Privatist, som efter at have gennem-

gaaet den skriftlige Del af Prøven udeblev fra den mundtlige.

I Bedømmelsen af de mundtlige og skriftlige Prøver deltog med Skolens Lærere Adjunkterne V. F. Ovesen fra Aalborg Kathedralskole i Mathematik og L. Kleisdorff fra Aarhus Kathedralskole i Latin og Græsk.

Prøvens Udfald ses af den tilføjede Oversigt A.

b. Aarsprøve for (ny) 4de Klasse.

Ved den oven nævnte Skrivelse fra Ministeriet meddeltes tillige, at den skriftlige Del af (ny) 4de Kl.'s Aarsprøve vilde være at afholde Mandagen d. 16de og Tirsdagen d. 17de Juni, hver Dag fra 8 til 12 og fra 4 til 8, samt at Opgaverne til Prøven vilde blive Skolen tilstillede fra Ministeriet, hvorefter det hed: „Den mundtlige Del af denne Examen overlades det ligeledes Skolen at lægge efter sin Lejlighed, i det man dog skal henstille til Hr. Rektoren, enten at formaa de Mænd, der møde som Examenskommissærer ved Realafgangsexamen, at deltage i Censuren i de af de fire Fag, som afsluttes, for saa vidt de deri ere kyndige, i hele 4de Klasse, eller at tilkalde en Faglærer fra en Naboskole, hvem Rejsegodtgjørelse og Diæter da ville blive godtgjorte paa nærmere Indstilling.“ Skolen havde imidlertid ingen Disciple at stæde til Realafgangsprøve; men efter Anmodning fra Rektoratet deltog Adj. Ovesen i Censuren i Mathematik, Adj. Kleisdorff i Latin og Tysk, og Adj. J. Hoffmeyer fra Aarhus Kathedralskole i Geografi og Naturhistorie.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til den skriftlige Prøve vare

A. Afgangsprøve for studerende Disciple 1873.

	Dansk Stil.		Latin.		Græsk.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Hovedkarakter.	med Points.	Hebraisk.
	I Bund. Opgv.	II Fri Opgv.	skriftlig.	mundtlig.								
Rendtorff. John. Hr. CrI. Julius.	mg.	mg.	mg. $\div \frac{1}{6}$	mg.	mg. $\div \frac{1}{6}$	mg. $+\frac{1}{6}$	mg. $+\frac{1}{6}$	mg. $+\frac{1}{6}$	mg. $+\frac{1}{3}$	Første Krktr.	70	„

til Udarbejdelse i Modersmaalet: Skildring af Alperne.
til Oversættelse fra Dansk paa Latin:

C. Marius, der maa regnes imellem Romernes berømteste Feltherrer, blev født i Arpinum, i hvilken By M. Cicero fødtes halvtredsindstyve Aar efter Marius; Byen laa¹⁾ i Volskernes gamle Land ved Floden Liris. Marius, der var af uberømt²⁾ Slægt, men dog af ridderlig Stand³⁾, gjorde som Yngling Tjeneste⁴⁾ i den numantinske Krig under Scipios Anførsel. Da han ved Tapperhed og krigerisk Dygtighed⁵⁾ havde vundet⁶⁾ Folkets Gunst, blev han valgt til Kvæstor og beklædte⁷⁾ dernæst de øvrige Embeder indtil Præturen. Efter Præturen blev han i den jugurthinske Krig Underfeltherre⁸⁾ hos Konsulen Q. Metellus og udmærkede sig⁹⁾ saa meget, at Folket overdrog¹⁰⁾ ham Konsulatet og den øverste Befaling mod Jugurtha. Da den jugurthinske Krig var endt, blev han sendt mod Cimbrene og Tevtonerne, som havde overvundet flere romerske Hære og havde indjaget Romerne stor Skræk, og førte Krigen mod dem i fire Aar. Hvor store Bedrifter¹¹⁾ han udførte i denne Krig, er alle bekjendt; og Folket viste¹²⁾ han saa stor Ære, at det fem Gange valgte ham til Konsul. Forbundskrigen forøgede ikke Marius' Ros, og Borgerkrigen mod Sulla fordunkede¹³⁾ den. Marius' Navn vilde straale¹⁴⁾ mere i Historien, hvis han havde levet kortere.

¹⁾ ligger, *situs est.* ²⁾ uberømt, *ignobilis.* ³⁾ Stand, *ordo.* ⁴⁾ gjøre Tjeneste (i Krig), *militare.* ⁵⁾ Dygtighed, *virtus.* ⁶⁾ vinde, *consequi.* ⁷⁾ beklæde, *fungi.* ⁸⁾ Underfeltherre, *legatus.* ⁹⁾ udmærke sig, *excellere.* ¹⁰⁾ overdrage, *mandare.* ¹¹⁾ udføre Bedrifter, *gerere res.* ¹²⁾ vise, *habere.* ¹³⁾ fordunkle, *obscurare.* ¹⁴⁾ straale, *splendere.*

i Regning og Arithmetik:

1. En Cirkelbue paa 15° er 19 Mile lang; hvor stort er Cirkelens Areal?

2. En Kapital har ved at staa paa Rente i Tidsrummet fra den tredie Avgust 1872 til den 9de Januar 1873, begge Dage medregnede, saaledes, at der gives 1 Skilling daglig Rente af 100 Rd., indbragt i simpel Rente (ikke Rente af Rente) netop 100 Rd. Hvor stor har Kapitalen været?

3. En Beholdning paa 5013 Td. Stenkul svinder paa hver Tønde $\frac{3}{8}$ Skjeppe. Derefter sælges hele Beholdningen til en

Pris af $15\frac{2}{3}$ K for hver Tønde, den nu indeholder. Hvor meget udgjør hele Salgsprisen? Til hvilken Pris for hver Tønde maatte de 5013 Tønder være kjøbte, for at Salgsprisen skulde være lig Indkjøbsprisen? Kan det sidste Spørgsmaal besvares, naar man ikke kjender Beholdningens Størrelse?

$$4. \text{ Af } \begin{cases} x - 1 = y - a^2 \\ y = z + 2a \\ z = x^2 - 3a - 1 \end{cases} \left. \vphantom{\begin{matrix} x \\ y \\ z \end{matrix}} \right\} \text{ søges } x, y, z.$$

$$5. \text{ Af } 1000\sqrt{x+\sqrt{x}} = 100 \text{ søges } x.$$

6. Tre paa hverandre følgende Led i Kvotientprogression (geometrisk Række) have S til Sum, P til Produkt. Hvorledes udtrykkes de enkelte Led ved S og P? Ex. $S = 35$, $P = 1000$.

Der forlanges tre af disse Opgaver løste, deriblandt en af de tre første og en af de tre sidste.

i Geometri:

1. En ret Linie og en Cirkel ere givne. At konstruere Tangenter til Cirklen parallele med den rette Linie.

2. At konstruere en Cirkel igjennem to givne Punkter AB saaledes, at den berører en given ret Linie parallel med AB.

3. En Trekant har en Vinkel $A = 30^\circ$; det Stykke af Halveringslinien af en af de andre Vinkler, som ligger indenfor Trekanten, har en given Længde h ; og det Stykke af den modstaaende Side, som afskjæres af Halveringslinien fra Vinkelspidsen A at regne, er $h\sqrt{2}$. At konstruere Trekanten.

4. Hvorledes beregnes Arealet af en regelmæssig Maugekant? Beregning af Arealerne af den regelmæssige Sexkant, som er omskrevet om en Cirkel med given Radius, og af den regelmæssige Tolvkant, som er indskrevet i den samme Cirkel, saunt Bestemmelse af disse Arealers Forhold.

5. Hvorledes findes Arealet af et Cirkelsegment (Afsnit)? Bevis, at den rektificerede Bue l til et Cirkelsegment, hvis Areal er halvt saa stort som den tilsvarende Sektors (Udsnit) Areal, maa være dobbelt saa stor som Afstanden h fra Kordeens ene Endepunkt til den Diameter, som gaar igjennem det andet.

Hvorledes kan man i dette Tilfælde af de givne Linier l og Cirkelens Radius r finde de Stykker, hvori Diametren deles af Linien $h = \frac{1}{2}l$?

6. I en ligesidet Trekant indskrives en Cirkel. En parallel Transversal, som tangerer den, drages. I den derved af-

skaarne Trekant indskrives atter en Cirkel; og en dertil tangerende parallel Transversal, som ogsaa er parallel med den første, drages.

Man skal finde

- a) Forholdet imellem den første Cirkels Radius og den givne Trekants Side,
- b) de to parallelle Transversalers Forhold til samme Side,
- c) de to Cirklers og de to Paralleltrapeziers Arealers Forhold.

Der forlanges løst en af de tre første og en af de tre sidste Opgaver.

Prøvens Udfald ses af den tilføjede Oversigt B.

Klassens fire Disciple opnaaede altsaa alle det Tal Points (33), der er sat som Betingelse for, at de kunne opnaa Rettigheder som havende bestaaet Realafgangsprøven af højere Grad; en af dem havde blot sat sig som Maal at naa dette, nemlig Andreas Ludvig **Jespersen**, Søn af Postmester i Viborg, Justitsraad Jespersen, optagen i Skolens 1ste Kl. d. 23de Avg. 1864, fyldt 17 Aar d. 19de September 1872.

c. Latinprøve for Farmacevter

afholdtes d. 14de Oktober 1873 med to Disciple fra Skive Apothek, som begge opgav som læst Forchhammers Læsebog og af Evtrops *breviarium historicæ Romanæ* 3die, 4de og 5te Bog. Overhørelsen udførtes af Rektor Lefolii med Tilkaldelse af Adj. Ramsgaard som Meddomsmand; og af Examinanderne tilkjendtes Christian Vilhelm Ernst Karakteren maadelig og Einar Nielsen temmelig godt, saa at den sidst nævnte erklæredes for at have bestaaet Prøven.

B. Aarsprøve for (ny) 4de Klasse 1873.

	Ret- ning.	Dansk Stil.	Tysk.	Fransk.	Latin skr. og mndtl.	Historie.	Geografi.	Aritmetik skr. og mndtl.	Geometri skr. og mndtl.	Naturhistor.	Græsk.	Naturlære.	Udfald	i Points.
Hammershøy, Andreas.	Studer. hist.- sprgl.	mg?	mg.	mg.	g+	g+	tg+	mg?	g+	g.	ug?	„	Bestaaet.	64
Jespersen, Andreas Ludvig.	Studer. math.- natrvd.	g.	g?	g?	tg.	g.	g+	g.	g+	g+	„	mg.	Bestaaet.	48
Koefoed, Nicolai Ri- chard.	Studer. hist.- sprgl.	mg?	mg+	mg.	mg+	ug?	mg+	mg?	mg.	mg+	ug?	„	Bestaaet.	79
Mynster, Jakob Peter Joachim.	Studer. hist.- sprgl.	g+	ug?	mg+	g.	g+	g+	tg.	tg.	g+	mg?	„	Bestaaet.	56

II. Disciplene.

Da Meddelelsen i forrige Aars Indbydelsesskrift sluttedes, d. 15de Maj 1873, talte Skolen 66 Disciple, af hvilke der i den den Gang endnu bestaaende 2den Fællesklasse sad 16 Disciple, og i de den Gang ligeledes endnu efter gammel Ordning bestaaende to øverste Klasser, 7de A og B, tilsammen 7 Disciple; af de øvrige 43 var 32 studerende, deriblandt 9 af historisk-sproglig Retning og 5 af mathematisk-naturvidenskabelig, og 11 Realister.

Før Skoleaarets Slutning udtraadte af (gl.) 5te Kl. den stud. Discipl. af math.-naturv. Rtnng. Jens Røgind, som skulde i Gartnerlære. Efter overstaaet Afgangsprøve afgik fra 7de Kl. A. den tidligere omtalte 1 studerende Discipel. Efter Aarsprøvens Afslutning udtraadte som før meddelt fra (gl. 6te, ny) 4de Kl. Andr. Jespersen, som skulde i Virksomhed ved Postvæsenet; fremdeles af (gl.) 5te og 3die Kl. Brødrene Johan og Georg Jacobsen, af 5te Kl. Gustav Essmann, og af 3die Kl. Adolf Goos, alle fire paa Grund af deres Forældres Flytning andensteds hen; og endelig af 4de Kl. Rasmus Bay og af 3die Kl. Anton Lange, for at de paa anden Maade kunde faa den Undervisning, de endnu behøvede.

Altsaa gik Skolen ind i det ny Skoleaar med 57 af sine gamle Disciple; til samme Tid optoges 3 ny, saa at den begyndte Aaret med 60 Disciple.

Ved Enden af September Maaned udtraadte af (ny) 2den Kl. Realdisciplene Valdemar Engelhardt for at komme i Handelslære; og Nicolaj Oest for at komme i Smedelære; midt i Januar udtraadte af 3die Kl. Realdisciplen Julius Andersen, ved Eu-

den af Februar af samme Kl. den stud. Dsepl. Axel Ulrich, og ved Enden af Marts af 3die Kl. de stud. Dseple Emil Steinert og Ant. Vilh. Koefoed, og af 2den Kl. den ligeledes stud. Discipl. Jens Georg Lind, alle fem for at komme i Handelslære, fremdeles af 3die Kl. den stud. Dsepl. Johan Ludvig Schmidt, som skulde til Søs, og endelig af samme Kl. og af 1ste Kl. henholdsvis Realdisciplene Niels Fallesen og Nikolaj Hansen, hvis fremtidige Bestemmelse Skolen savner Kundskab om. Derimod har Skolen ved Begyndelsen af Februar Maaned i 2den Kl. optaget en ny Discipel, som overførtes dertil fra Herlufsholm lærde Skole; og den tæller saaledes nu d. 15de Maj 1874 51 Disciple, hvis Fordeling efter Fag og Retning ses af nedenstaaende Oversigt.

Klasse.	Studerende.			Real-disciple.	I alt.
	hist.-spr.	math.-nat.	tilsammen.		
7	”	”	6	”	6
5	3	”	3	”	3
4	4	2	6	1	7
3	7	1	8	2	10
2	”	”	9	2	11
1	”	”	6	8	14
I alt	14	3	38	13	51

Ligesom Disciplene i Aarets Løb i de blandede Klasser i de Timer, hvori hele Klassen har været samlet, har siddet imellem hinanden efter den Hovedkarakter, de havde opnaaet ved den sidste Sammentælling, uden Hensyn til, om de har været Real-

disciple eller studerende, af historisk-sproglig eller af matematisk-naturvidenskabelig Retning, saaledes stilles de ogsaa i efterfølgende Oversigt mellem hinanden efter Bogstavorden; Retningen angives ved enhver ved Tilføjelse af Mærkerne *hist.-spr.*, *math.-nat.*, *std.* og *Rl.*; ved alle angives Faderens Navn og Stilling, ved de ny optagne (efter Ministeriets Forskrift i Rundskrivelse af 9de Avg. 1871) tillige enhvers Fødselsdag og Fødselsaar.

7de Klasse.

1. Bregendahl. Albrt. L. U. (afd. Etsrd. Landsoverretsass. L. N. B. i Viborg).
2. Fischer. Ulrik B. F. (Aptkr. S. J. S. F. i Vbrg.).
3. Hansen. Carl Chr. J. A. (Dr. phil. Sgnpr. P. H. til Højslev m. fl. Sogne i Fjends Hrd., Vbrg. Amt).
4. Langhoff. F. Avg. H. (Sgnpr. J. F. B. L. til Højbjerg og Elsborg Sogne i Lysgaard Hrd., Viborg Amt).
5. Nielsen. P. Hannibl. B. (Kpt. P. H. N. ved 29de Btl. i Vbrg.).
6. Reisz. Emil V. (Amtsfuldm., Kmross. A. C. B. R. i Vbrg.).

5te Klasse (hist.-sprgl.).

1. Hammershøj. Andreas (Skolelr. T. H. i Vbrg.).
2. Koefoed. N. Richrd. (Jærnstøber H. K. i Vbrg.).
3. Mynster. Jakob P. J. (afd. Sgnpr. P. G. M., — Plejefader Sgnpr. Kuhlmann til Borbjerg Sgn. i Hjerm Hrd., Ringkbnng. Amt).

4de Klasse.

1. Caroc. Johus. (Obrst. for 29de Btl. V. G. C. i Vbrg.). — *math.-nat.*

2. Carstensen. P. M. Johns. V. (Postmstr., Kmrrd. C. E. C. i Holstebro). — *hist.-sprgl.*
3. Koch. P. Gabriel (Sgnpr. C. F. K. til Vejrum Sgn. i Hjerm Hrd., Ringkbnng. Amt). — *hist.-sprgl.*
4. Møller. Thomas C. (Prptr. J. C. M. til Vejbjerg Gaard, Resen Sgn., Skodborg Hrd., Ringkbnng. Amt). — *math.-nat.*
5. Olesen. C. M. Hillebert (Prptr. J. O. til Gudumkloster Hvdgrd. i Gudum Sgn., Skodborg Hrd., Ringkbnng. Amt). — *Rl.*
6. Petersen. Niels P. (Malerm. J. P. i Vbrg.). — *hist.-sprgl.*
7. Schaltz. Jacob H. V. (Kbm. C. S. i Vbrg.). — *hist.-sprgl.*

3die Klasse.

1. Andersen. A. Kristian (Møller G. A. i Jebjerg Sgn., Nørre Hrd., Vbrg. Amt). — *hist.-sprgl.*
2. Faber. Johannes H. (Borgmstr. og Byfgd. C. G. G. F. i Vbrg.). — *hist.-sprgl.*
3. Feddersen. Peter (Adj. ved Kthdrlsk. A. F. F. i Vbrg.) — *hist.-sprgl.*
4. Nyrop. Chrstph. Camillus (Distriktslg. J. E. N. i Nykbnng. paa Mors). — *hist.-sprgl.*
5. Olesen. Christen, Broder til Nr. 5 i 4de Kl. — *Rl.*
6. Seydevitz. C. Christian P. (Byfoged, Knslrld. J. C. H. S. i Nykbnng. paa Mors). — *hist.-sprgl.*
7. Willesen. L. Gustav (Mølleer L. K. W. paa Nørremølle ved Vbrg.). — *math.-nat.*
8. Wium. Carl V. G. (Kbmd. V. P. W. i Holstebro). — *hist.-sprgl.*
9. Worm. Valdm. (Sgnpr. R. T. W. til Gudum og Fabjerg Sgn. i Skodborg Hrd., Ringkbnng. Amt). — *hist.-sprgl.*

10. Ziehe. Alfred V. E. (Bogholder L. V. Z. ved Straffeanst. i Vbrg.). — *Rl.*

2den Klasse.

1. Berggreen. Johannes Carl Andreas, født d. 22de Maj 1859 (Sgnpr. Gottfr. G. Wolffg. B. til Nørre-Nissum Sgn., Skodborg Hrd., Rngkbg. Amt). — *std.*
2. Damsgaard. Søren (Skolelr. N. S. D. i Vinderslev, Lysgaard Hrd., Vbrg. Amt). — *std.*
3. Gjerding. H. C. A. Julius (Timehr. ved Kthdrisk., Ltut. O. J. F. G. i Vbrg.). — *std.*
4. Jansen. Hans Billeskov, født d. 31te Maj 1860 (Herredsfgd. i Refs Hrd., Thisted Amt, Aalborg Stift N. P. J. i Vestervig). — *std.*
5. Jørgensen. Markus C. (Prptr. H. J. til Tangsgaard i Gudum Sgn., Skodborg Hrd., Rngkbg. Amt). — *Rl.*
6. Kjær. J. Anton (Prptr. S. C. C. K. til Baadsgaard i Krejbjerg Sgn., Rødding Hrd., Vbrg. Amt). — *std.*
7. Koch. Carl Fredrik, født d. 17de Septbr. 1860, Broder til Nr. 3 i 4de Kl. — *std.*
8. Lehn. Conr. L. L. (Sgnpr. C. F. E. L. til Vrensted og Tise Sgn. i Børglum Hrd., Hjørring Amt). — *std.*
9. Lorentzen. Carl (Dyrlæge V. L. i Vbrg.). — *std.*
10. Riegels. Frdr. V. (Stiffader Sgnpr. A. L. Bruun til Vium med fl. Sgn. i Lysgaard Hrd., Vbrg. Amt). — *Rl.*
11. Sandberg. Otto A. (Kbm. C. S. i Vbrg.). — *std.*

1ste Klasse.

1. Bie. Jak. A. (Agent H. J. A. B. i Hobro). — *Rl.*
2. Elsass. Hrd. (Kommissionær M. E. i Vbrg.). — *Rl.*

3. Faber. Chrst., Broder til Nr. 2 i 3die Kl. — *std.*
  4. Hjardemaal. Lvrds. (Kbm. J. P. C. II. i Viborg).
— *std.*
  5. Morville. P. Grg. C. (Landsoverrtsprkrtr. G. M. i
Vbrg.). — *std.*
  6. Mynster. P. Georg, Broder til Nr. 3 i 5te Kl.
(Plejefader Sgnpr. Raaschou til Bjerring og
Mammen Sgn., Middelsom Hrd., Vbrg. Amt).
— *std.*
  7. Nielsen. Lars Fisker, født d. 9de Avgust 1861
(Skolehr. Christen N. i Tapdrup, Nørlyng Hrd.,
Vbrg. Amt). — *Rl.*
  8. Preisler. Frdr. C. (Kbm. G. D. P. i Vbrg.). — *Rl.*
  9. Schmidt. F. E. (Landsoverrtsass. Justrd. J. L. S.
i Vbrg.). — *Rl.*
  10. Stein. Vilh. Mart. (Tømmerm. J. P. S. i Viborg).
— *Rl.*
  11. Søborg. Knud C. (Farverm. og Fabrikant J. C.
S. i Vbrg.). — *Rl.*
  12. Sørensen. Soph. Cl. (Læderhandler C. S. i Vbrg.).
— *std.*
  13. Ulrich. Frdr. C. (Vejinsp. F. R. V. U i Vbrg.).
— *std.*
  14. Wiberg. J. Ulr. A. (Stiffader Kbm. J. Christen-
sen i Vbrg.). — *Rl.*
-

III. Arbejdets Ordning.

Efter Bestemmelserne i § 2 af Loven af 1ste April 1871 „om Undervisningen i de lærde Skoler i Danmark“ blev ved Begyndelsen af Skoleaaret 1873/74 den gamle 2den Fællesklasse inddragen, hvorefter Skolen altsaa kom til at bestaa af i alt 6 Klasser. Efter Ministeriets Bestemmelse i Rundskrivelse af 12te Juli 1851 har nu i indeværende Skoleaar i de fem nederste af disse Klasser Undervisningen været ordnet efter Loven af 1ste April 1871; og disse Klasser ere blevne benævnte efter de Tal, der passe til den saa vidt gjennemførte ny Ordning. Derimod har der i øverste Klasse endnu i Aar siddet et Sæt Disciple, hvis Undervisning har fulgt den tidligere Ordning; denne Klasse har derfor baaret Navn af 7de Kl., men ved Undervisningen har den saa vidt mulig været slaaet sammen med 5te Klasse. Først naar dette Sæt Disciple efter dette Aars Afgangsprøve forlader Skolen, vil altsaa den ny Ordning af Undervisningen kunne gjenføres fuldstændig. Dette vil da i Forbindelse med den alt foretagne Indskrænkning paa Skolens laveste Trin gjøre det uundgaeligt, at der maa foretages en Forandring med Skolens Lærerbesætning. Og Ministeriet har alt ifjor ved Skrivelse til Rektoratet af 22de August meddelt sin Beslutning om, at denne Forandring vilde være at sætte i Værk fra Begyndelsen af Skoleaaret 1874/75.

I indeværende Skoleaar har Arbejdet været fordelt mellem Skolens Lærere vaa følgende Maade:

Rektor Lefolii: Dansk i 2den og 3die Kl.,

Latin i 5te og 7de Kl. . . . . 18 Timer.

Ovrl. Prof. Wesenberg: Latin i 4de Kl. og Græsk i 3die og 4de Kl.	18	Timer.
Ovrl. Bahnson: Religion i 1ste, 2den, 3die og 7de Kl., Hebraisk i 7de, Tysk i 1ste og Fransk i 1ste, 2den og 3die Kl.	21	—
Adj. Dohn: Matematik i 3die, 4de og 7de Kl.	17	—
Adj. Greibe: Dansk og Græsk i 5te og 7de Kl., Fransk og Engelsk i 4de, 5te og 7de Kl. og Oldnordisk i 5te Kl.	24	—
Adj. Feddersen: Geografi og Naturhi- storie i 1ste, 2den, 3die og 4de Kl. og Engelsk i 2den og 3die Kl.	23	—
Adj. Ramsgaard: Tysk i 2den, 3die, 4de og 5te Kl. og Latin i 2den og 3die Kl.	24	—
Adj. Heise: Dansk i 1ste og 4de Kl., Latin i 1ste og Historie i alle Skolens Kl.	25	—
Adj. Petersen: Matematik i 1ste og 2den og Naturlære i 3die, 4de, 5te og 7de Kl.	22	—
Timelr. Ltnt. Gjerding: Gymnastik og Svømning med alle Kl. og Skrivning og Frihaandstegning (samt Riffelskyd- ning) med alle vedkommende Klasser	21	—
Organist Amberg: Sang med hele Skolen	5	—

I alt 218 Timer.

Ved den saaledes meddelte Fordeling af Skolens Undervisningsfag mellem Lærerne bliver imidlertid at mærke, at Undervisningen i uorganisk Kemi med Ministeriets Tilladelse (meddelt i Skr. af 29de Juli 1872)

er bleven besørget af Adj. Feddersen ved hans Undervisning i Naturhistorie.

Hvor stort et Timetal hvert Fag har haft i hver Klasse, ses af følgende Oversigt:

	1	2	3	4	5	7	I alt Læretimer.
	st. Rl.	st. Rl.	hst. mt. Rl.	hst. mt. Rl.			
Dansk	3	3	3+1	2+1	2	2	15
Oldnordisk	"	"	"	"	2	"	2
Latin	6	7	6	8	3+6+2	"	38
Græsk	"	"	5	5	1+5	"	16
Hebraisk	"	"	"	"	"	[2]	2
Tysk	2+1	2+1	2	2	[2]	2+1	14
Fransk	3	3	2	2	2+1	2+1	13
Engelsk	"	"	"	"	3	1	16
Religion	2	2	2	2	"	2	8
Historie	2	2	2	2	+1	3+1	13
Geografi	2	2	2	2	"	"	8
Mathematik	6	6	4+2	5+2	"	4	29
Naturhistorie	2	2	2	2	"	"	8
Naturalære	"	"	"	2	"	3	10
Skrivning	2	1	"	"	(1)	"	4
Frihaandstegning	"	2	"	"	(2)	"	5
Sang	2	2	2	2	2	2	5
Gymnastik	4	4	4	4	4	4	12
I alt ugtl. Tmr.	6.30.	6.	7.29.	7.	5.6.25.	5.6.	
					5.8.23.	5.8.	
					13.23.	13.	
							218.

I de Timer, hvis Tal er sat i ( ), have vedkommende Disciple nydt Undervisning i Faget sammen med andre Klasser; men naar i 5te Kl. de to Timer

Tysk ere satte i [ ], da betegnes derved, at den Discipel, der har nydt Undervisning i Tysk i disse to Timer, alligevel ikke har haft mer end 36 Timer ugentlig, da han ikke har læst Engelsk; ligeledes have i 7de Klasse 2 Disciple læst Hebraisk men saa kun haft 2 Timer Gymnastik, for saa vidt de have deltaget i denne Undervisning, saa at de heller ikke have haft mer end 36 Timer ugentlig.

Til Understøttelse for Læreren har ved Undervisningen i Gymnastik og Svømning været antaget den militære Gymnastiklærer, Sergent ved 6te Btlh. af Fodfolket Honoré, som altsaa har haft 14 Timer ugentlig; og ved Øvelserne i Riffelskydning Sergent Hennings, som i Regnskabsaaret 1873—74 i alt har haft 45 Timer.

IV. Aarets Arbejde.

(Beretningen sluttet d. 22de Maj.)

Rektoratets Indstilling om Forandringer i de ved Skolens Undervisning benyttede Lære- og Læsebøger blev under 21de Juni f. A. besvaret ved følgende Skrivelse fra Ministeriet:

Efter at have brevvexlet med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler i Anledning af Hr. Rektorens Indstilling i behagelig Skrivelse af 31te f. M. bifalder Ministeriet herved, at efternævnte Bøger indføres i Viborg Kathedralskole fra næste Skoleaars Begyndelse, nemlig:

i 5te Klasse: Wimmers oldnordiske Formlære og Læsebog, saa at disse to Bøger i det følgende Aar ogsaa maatte benyttes i 6te Klasse,

samt Udvalg af engelske Forfattere, Læsebog for Skolens højere Klasser;
 for 4de Klasses Realdisciple: Listovs Udvalg af engelske Forfattere;
 hvorimod der ikke kan tages Bestemmelse om Indførelsen af Erslevs Botanik, førend Bogen foreligger færdig;
 samt ved endnu en Skrivelse fra Ministeriet af 11te Avgust s. A. af følgende Indhold:

Efter Brevvexling med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler bifalder Ministeriet herved, at Erslevs Lærebog i Botanik fra næste Skolcaars Begyndelse forsøgsvis maa indføres til Brug ved Undervisningen i Naturhistorie nedenfra.

Dansk. 1ste Kl. (Adj. Heise, 3 Timer). Til Oplæsning er brugt Ingemanns Valdemar Sejr og Erik Menveds Barndom. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der hidtil lært 12 Digte udenad. 1 ugentlig Gjenfortællingsstil, hidtil i alt 32. Sproglæren er bleven indøvet ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis kortf. Sproglære. — 2den Kl. (Rktr. Lefolii, 3 Timer). Med Forbigaaelse af hver 4de Uge er der skrevet 1 Stil hver Uge, altid helt hjemme, hidtil i alt 24, i Begyndelsen af Aaret historisk Gjenfortælling, siden prosaisk Gjengivelse af forelæste fortællende Digte eller af meddelte udførlige Skildringer og Beskrivelser samt Fremstilling af Emner hentede fra, hvad der er læst i andre Skolefag, kun ganske sjældent fra Disciplenes egen Erfaringskreds. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ er der læst 10 Digte udenad. Der er læst Egils Saga efter Lefoliis Gjenfortælling og med enkelte Forbigaaelser Oehlenschlägers Aladdin. Paa Grundlag af Lefoliis kortf. Sproglære ere enkelte Afsnit af Sproglæren

mundtlig blevne gjenmenngaaede og forklarede. — 3die Kl. (Rkt. Lefolii, 3 Timer, desuden 1 Time med de math.-naturv. Discipl. og Realisterne). Med Forbigaaelse af hver 3die Uge er der skrevet 1 Stil hver Uge, altid helt hjemme, hidtil i alt 25, for største Dele af samme Art som i 2den Klasse, blot noget vanskeligere, men i større Omfang Fremstillinger af Emner hentede fra Disciplenes egen Erfaringskreds og selvstændige Skildringer af Gjenstande og Forhold fra Hverdagslivet, kun ganske sjældent selvstændige Udviklinger af lette Ordsprog eller lignende Emner, et Par Gange fortællende Fremstilling af Indholdet i et oplæst Skuespil. Af Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ er 6 Digte læste udenad. Af Lefoliis „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“ er de fleste Stykker oplæste af Klassen og for en Del Indholdet derefter gjort til Gjenstand for mundtlig Udvikling af Læreren. Desuden er hidtil læst Hejbergs Elverhøj og Hertzes Svend Dyrings Hus; endnu ventes læst Oehenschlägers Hakon Jarl og Paluatoke og Wessels Kjærlighed uden Strømper. Enkelte Afsnit af Sproglæren ere blevne mundtlig udviklede og behandlede. Ved Læsningen af nogle Kjæmpeviser i Svend Grundtvigs Bearbejdelse er særlig de forældede Sprogformer blevet omtalte. — Den særlige Time med de math.-naturv. Disciple og Realisterne blev i Begyndelsen af Aaret brugt til Læsning af Svensk efter Hammerichs Læsestykker, hvorved der jævnlig blev udført en sammenlignende Behandling af Modersmaalets og Søstersprogets Ordforraad, Ordbetydning og almindelige Sprogform. Siden er læst nogle Sange af Homers Odysse og Iliade i Wilsters Oversættelse, hvorved da flere Stykker af Gæckernes Livsforhold blev gjort til Gjenstand for nærmere Omtale, og derefter

Shakspeares Julius Cæsar i Lembckes Oversættelse. Endnu ventes læst nogle Stykker af den ældre Edda dels i V. Horns, dels i Møllers Oversættelse og Kalidasases Sakuntala i Hammerichs Oversættelse. — 4de Kl. (Adj. Heise, 2 Timer, desuden 1 Time med de math.-naturvdsnk. Disciple og Realisterne). 1 Stil hver anden Uge, hidtil i alt 19, dels af almindelig skildrende eller udviklende Indhold, dels over Emner fra andre Skolefag. Efter en Skildring af Holbergs Liv og Forfattervirksomhed ere en Del af Komedierne, det meste af Niels Klim og Peder Paars oplæst; af Wessel er læst Kjærlighed uden Strømper og flere af Fortællingerne; desuden Stykker af Ewald og Oehlenschläger, af Hauch Fortællingen om Haldor. — Den mathem.-naturvdsnk. Afdeling og Realdisciplen har i den 3die ugentlige Time læst det meste af Iliaden og af Odysseen de 4 første samt sidste Sang i Wilsters Oversættelse. — 5te og 7de Kl. (Adj. Greibe, 2 Timer). Hver anden Uge er der skrevet en Stil, hidtil i alt 15, af almindelig udviklende eller skildrende Indhold eller over Emner fra andre Skolefag. Der er givet en Udsigt over Literaturen fra Holberg indtil Nutiden og læst Prøver af Forfattere fra samme Tidsrum. Til Læsning af Svensk er der blevet anvendt 2 til 3 Timer om Maanedes, hvorved der er læst nogle Stykker af Hammerichs svenske Læsestykker, Tegnér's Fritliofs Saga og Runebergs Fänrik Ståls Sägner.

Oldnordisk. 5te Kl. (Adj. Greibe, 2 Timer). Wimmers oldnordiske Læsebog Sd. 1—52; kursorisk Knytlingasaga, Kap. 1—40; Hovedreglerne af Wimmers oldnordiske Formlære. — 7de Kl. (Rkt. Lefolii). I 2 Timer ugentlig uden for den almindelige Skoletid er med 3 Disciple læst Grettes Saga fra Kap. 38 til Enden.

Latin. 1ste Kl. (Adj. Heise, 6 Timer). Af Silfverbergs Læsebog er læst Side 1—6; 17—31; 40—47. Det vigtigste af Formlæren er læst efter Madvigs Sproglære. 1 ugentlig Stil, altid skreven paa Skolen, i alt hidtil 30. — 2den Kl. (Adj. Ramsgaard, 7 Timer). Af Silfverbergs Læsebog er der læst Sd. 29—40 og 45—47; af Cæsars Gallerkrig 1ste Bog Kap. 1—39. Efter Madvigs Sproglære er Bøjningsslæren gjenlæst; desuden er af Ordføjningsslæren gennemgaaet 1ste Afsnit og enkelte Hovedsætninger af 2det Afsnit. Af Stile har Klassen skrevet 1 hjemme hver Uge, hidtil i alt 34, og som oftest 1 paa Skolen, hidtil i alt 30, lette historiske Fortællinger og Exempelstile. — 3die Kl. (Adj. Ramsgaard, 6 Timer). Af Cæsars Gallerkrig er der læst 3die Bog og 6te Bog Kap. 40 til Enden, Ciceros 1ste Tale mod Katilina og af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg Verdensaldrene, Devkalion, Kadmus, Kadmusens Forvandling og Pyramus og Thisbe, i alt 651 Vers. Af Madvigs Sproglære er gjenlæst, hvad der var gennemgaaet i de tidligere Klasser, og desuden er der af nyt læst de 7 første Kapitler af 2det Afsnit af Ordføjningsslæren. Af Stile er der hver Uge skrevet 1 hjemme, hidtil i alt 30, altid lette historiske Fortællinger, og enkelte Gange Extemporalstile af samme Art som forrige Aar i 5te Kl., hidtil i alt 12. — 4de Kl. (Ovrl. Prof. Wesenberg, 8 Timer). Ciceros 4 Taler imod Katilina, 7de Bog af Livius og af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg Stykkerne om Io, Faeton og Ceres, i alt 870 Vers. Af Madvigs Sproglære er læst 2det Afsnit af Ordføjningsslæren. Hver Uge er der efter Ingerslevs Materialier skrevet 2 Stile hjemme, hidtil i alt 63. — 5te og 7de Kl. (Rkt. Lefolii, 6 Timer; desuden 5te Kl. særskilt 3

Timer og 7de Kl. 2). Af Liviuses romerske Historie 7de Bog, af Vergils Æneide 8de Bog, 1ste og 2den Bog af Horatses Ode, 1ste Bog af Tacituses Annaler og sammes Germania, samt 3die Bog af Ciceros Tuskulanske Undersøgelser. De to særskilte Timer med 7de Kl. ere blevne brugte til Stil, hvoraf der hver anden Uge er skrevet skiftevis 1 og 2, hidtil i alt 48, til Dels efter Henrichsens Opgaver; til skriftlig Oversættelse fra Latin, saaledes at der hver anden Uge er blevet udført 1, hidtil i alt 16, altid efter Henrichsens Opgaver, og desuden til cursorisk Læsning efter Flemmers Udvalg. De tre særskilte Timer med 5te Kl. ere blevne brugte dels til skriftlig Oversættelse fra Latin, 1 Arbejde hver Uge, hidtil i alt 35, dels til cursorisk Læsning, hvoraf der dels hidtil er læst, dels i Aar endnu ventes læst af Kornelius Nepos de 10 første Levnetsbeskrivelser, omtr. 40 Sider af en Teubnersk Stereotypudgave, 1ste Bog af Cæsars Gallerkrig, 30 Sider, og Seneka de providentia, omtr. 15 Sider. Ved den skriftlige Oversættelse og den cursoriske Læsning med 5te Kl. er given Anledning benyttet til mundtlig Behandling af Sproglæren.

Græsk. 3die Kl. (Ovrl. Prof. Wesenberg, 5 Timer). Tregders Formlære og Bergs Skema (Paradigmerne) med alle de dertil svarende græske Exempler i Bergs „liden Forskole“. — 4de Kl. (Ovrl. Prof. Wesenberg, 5 Timer). Xenofons Anabasis I, 3, 17—II, 2 og af Homers Odysse 1ste Bog. Af Tregders Formlære den attiske og episke Dialekt. — 5te og 7de Kl. (Adj. Greibe, 5 Timer; 5te Kl. desuden særskilt 1 Time). Platos Apologi og Krito; Xenofons Erindringer om Sokrates 3die og 4de Bog; af Tregders Anthologi 9de Idyl; af den æoliske Lyrik

Stykkerne 4—19, 22—25 og 27; af den doriske Lyrik 1, 2, 4 og 5, og af de tragiske Brudstykker 1 og 4—6. Tregders Formlære er bleven gennemgaaet, og Madvigs Ordføjningslære brugt til Henviſning. 5te Kl. har desuden læst Homers Iliade 1ste—3die Sang. 7de Kl. har gjenlæst 6te, 7de, 9de og 10de Sang af Homers Odysse, 4de Bog af Herodot og 3die og 4de Bog af Xenofons Anabasis.

Hebraisk. (Ovrl. Bahnson, 2 Timer). Af 7de Kl. har to Disciple læst de befalede 40 Kapitler af Genesis; Sproglæren efter Whittes Bog.

Tysk. 1ste Kl. (Ovrl. Bahnson, 2 Timer samt 1 særskilt Time med Realafdelingen). Af Kapers og Simonsens Læsebog er læst Side 1—93; Formlæren efter Hjort. Realafdelingen har skrevet 1 Stil ugentlig, ialt 40. — 2den Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Timer samt 1 særskilt Time med Realafdelingen). Kaper og Simonsens Læsebog Side 93—210; Hjorts kortf. Sproglære (Kapers Udgave). Realafdelingen har skrevet 1 Stil hver Uge, hidtil i alt 32, og læst Ordføjningslæren efter Hjorts kortf. Sproglære. — 3die Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Timer samt 1 særskilt Time med Realafdelingen). Fibigers Læsebog Side 260—322; Jürs og Rungs deutsche Dichter: alle i Registret med en Stjerne betegnede Digte (i alt 46 Stykker). Hjorts kortf. Sproglære. Realafdelingen har skrevet 1 Stil hver Uge, hidtil i alt 32, og læst Ordføjningslæren efter Hjorts kortf. Sproglære. — 4de Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Timer samt 1 særskilt Time med Realafdelingen). Fibigers Læsebog Side 260—275 og 335—387. Gustav Freytags „Bilder aus der deutshen Vergangenheit“ 2det Bind

2den Afdeling er brugt til kursorisk Læsning paa samme Maade som forrige Aar i 6te Kl. Af Jürs og Rungs deutsche Dichter er læst alle de Digte, der ikke i forrige Skoleaar blev gennemgaaede i 5te Kl. Sproglæren er gennemgaaet. Realdelingen har skrevet 1 Stil ugentlig, hidtil i alt 31, og læst Ordføjningslæren efter Funchs kortf. Syntax. — Af 5te Kl. 1 Discipel (Adj. Ramsgaard, 2 Timer). Wieland: Geschichte der Abderiten; Hauff: das Bild des Kaisers; E. T. A. Hoffmann: Fräulein v. Scuderi; Chamisso: Peter Schlemihl; Goethe: Egmont; Ernst Keller: Mustersammlung deutscher Gedichte.

Fransk. 1ste Kl. (Ovrl. Bahnson, 3 Timer). Af Borrings „manuel“ er læst Side 81—149; Formlæren efter Pios Bog. — 2den Kl. (Ovrl. Bahnson, 3 Timer). Af Sicks Læsebog for Mellemlasser er læst Side 1—86; Formlæren efter Pio. De studerende have ugentlig skrevet 1 Stil efter Borrings Stiløvelser, i alt 40. — 3die Kl. (Ovrl. Bahnson, 2 Timer). Af Sicks Læsebog for Melleml. er læst Side 73—173; 1 Stil hver Uge efter Borrings Stiløvelser, i alt 40. — 4de Kl. (Adj. Greibe, 2 Timer). Borrings „Études littér.“ Side 119—147, 256—282, 289—325, 426—436; kursorisk Lassens Læsebog for Melleml. Sd. 1—41; efter Pios Sprogl. Forml. og Ordføjningsl. indtil § 52. Efter Sibberns Stiløvelser 1ste og 2det Afsnit hver Uge 1 Stil hjemme, hidtil ialt 32. — 5te og 7de Kl. (Adj. Greibe, 1 Time; 5te Kl. desuden særskilt 2 Timer). Alfred de Vigny: Cinq-Mars kursorisk (7de Kl. har dog ikke læst Bogen helt til Ende), 5te Kl. har desuden læst Borrings „Études littér.“ Sd. 46—119, 256—281, 289—300 og 426—436; Molière: „l'Avare“; kursorisk Scribe: „le Verre d'eau“ og Cor-

neille: „le Cid“; Pios Forml. og Ordføjningsl. Efter Arlauds franske Stiløvelser og Sicks franske Stiløvelser 2den Afd. 1 Stil hver Uge, hidtil i alt 29.

Engelsk. 1ste Kl. (Adj. Greibe, 3 Timer). Mariboos Læsebog „efter en ny Methode“ Sd. 1—55; Rosings Formlære. — 2den Kl. (Adj. Feddersen, 4 Timer). Marryats „the children of the New Forest“ fra Kap. 16 og Bogen ud; Rosings Forml.; lette skriftlige Øvelser paa Skolen efter Eibes „Cursus paa 100 Timer i Engelsk“. — 3die Kl. (Adj. Feddersen, 3 Timer). Af Listovs Udvalg 1ste og 2det Hefte er læst: the inn at Terracina, the steam excursion, Petersburg and the Czar Peter, the country church, a Christmas dinner, the new year, in a railway carriage og scene from Ivanhoe, i alt 127 Sider. Rosings Formlære. Stiløvelse efter Eibes Bog. — 4de Kl. (Adj. Greibe, 3 Timer). Listovs Udvalg af eng. Forf.'s Skrifter 1ste og 2det Hefte med Undtagelse af Versene, i alt 203 Sider; kursorisk Charles Dickens, „a Child's History of England“, Sd. 1—111; Rosings Forml.; efter Listovs Stiløvelser 1se Afd. Sd. 14—21 1 Stil hjemme hver Uge, hidtil i alt 28. — 2 Disciple af 5te Kl. (Adj. Greibe, 2 Timer). Udvalg af eng. Forf. Sd. 1—85; Rosings Forml.; kursorisk Walter Scott: „Tales of a Grandfather“, Sd. 1—23. — 7de Kl. (Adj. Greibe, 1 Time). Walter Scott: „Tales of a Grandfather“ Kap. 24—32 kursorisk.

Religion. (Ovrl. Bahnson, hver Kl. 2 Timer). 1ste Kl. Balslevs Katekismus fra „Troen“ til 3die Trosartikel; Assenses Bibelhistorie forfra indtil det jødiske Riges Deling. — 2den Kl. Balslevs Katek. fra 3die Trosartikel til Enden; Assenses Bibelhistorie fra

Kong Salomon til Side 117. — 3die Kl. Balslevs Katek. repeteret indtil den h. Nadvere; af Assenses Bibelhistorie det ny Testamente og Apostelhistorien. — 7de Kl. Med 2 Disciple Liscos Læreb. § 248 til Enden og gjenlæst forfra til § 97. I Kurtzes Lærebog er med 4 Disc. det vigtigste gjenlæst. De 3 første Aarhundreders Kirkeh. er fortalt. — Af **Bibelen** har 7de Kl. læst de 11 sidste Kap. af Johannesevangeliet i Grundsproget, de andre Kl. forskjellige Stykker af det ny Test. i Modersmaalet.

Historie. (Adj. Heise.) 1ste Kl. (2 Timer). Blochs Lærebog for Realklasserne forfra til Sd. 120 (Korstogene). — 2den Kl. (2 Timer). Samme Bog: Middelalderen. — 3die Kl. (2 Timer). Samme Bog: fra Korstogene indtil Evropa til 1660. — 4de Kl. (2 Timer). Efter Thriges Nordens Historie er læst fra 1660 til Nutiden, efter Blochs Lærebog for Realklasserne den nyere Tid (med Forbigaaelse af Nordens Historie). Realafdelingen har i en 3die ugentlig Time gjenlæst det i tidligere Aar gennemgaaede efter Blochs Lærebog. — 5te Kl. (3 Timer). Oldtiden, Middelalderen og den nyere Tid indtil 1787 efter Thriges og Blochs større Lærebøger (sammen med 7de Klasse). — 7de Kl. (4 Timer). Et fuldstændigt Kursus efter Blochs og Thriges større Lærebøger.

Geografi. (Adj. Feddersen, hver Kl. 2 Timer). 1ste Kl. Erslev Nr. 1 til Holland. — 2den Kl. Erslev Nr. 1 fra Holland til Asien. — 3die Kl. Erslev Nr. 1 de fremmede Verdensdele. — 4de Kl. Et fuldstændigt geogr. Kursus efter Erslev Nr. 1.

Naturhistorie. (Adj. Feddersen, hver Kl. 2

Timer). 1te Kl. Efter Feddersens „Dyrerigets Naturhistorie“ Pattedyr og Fugle. — 2den Kl. Efter Erslevs „Planterigets Naturhistorie“ Indledningen og til de blomsterløse Planter. Grundstofferne efter Johnstrups Lærebog med adskillige Forbigaaelser. — 3die Kl. Efter Vaupells „Planterigets Naturhistorie“ fra de enkimbladede Planter Bogen ud; efter Feddersens „Dyrerigets Naturhistorie“ Krybdyr, Padder, Fisk, Leddyr, Bløddyr og Mennesket. — 4de Kl. Efter Feddersens, Vaupells og Johnstrups Lærebøger et fuldstændigt naturhistorisk Kursus.

Regning og Matematik. 1ste Kl. (Adj. Petersen, 6 Timer). Møllers Regnebog 3die Afdel. og Decimalbrøk. Møller, den elementære Mathematiks System: Tal og Talsystem, Sum, Produkt, Kvotient. Steens math. Opgaver: Talrækken, Sum, Produkt til N. 134 og Decimalbrøk. Møller, Læren om Rumstørrelser og tilsvarende Opgaver i Regnebogen. — 2den Kl. (Adj. Petersen, 6 Timer). Møllers Rgnbg., 3die Afdlg. Opgaver i Decimalbrøk, omvendt og sammensat Forhold, Gjennemsnits-, Delings- og Procentregning. Møllers „System“: Forhold og Proportioner. Steens Algebra: Potens, Rod til Sd. § 25. Steens Opgaver: Proportioner. Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri til Cirkelperiferiens Deling. — 3die Kl. (Adj. Dohn, 4 Timer, de math.-naturv. Discipl. og Realisterne særskilt 2 Timer). Steens Algebra fra Side 24—86. Petersens Lærebog i den elementære Plangeom. fra ligedannede Figurer til Enden. En til to Opgaver hver Uge, i alt 40. De math.-naturv. Discipl. og Realisterne have i deres særlige Timer haft Øvelser i geometrisk Tegning efter Hetsches og Ursins Tegnelære. — 4de Kl. (Adj. Dohn, 5 Timer,

den math.-naturv. Afdeling og Realafdelingen desuden særskilt 2 Timer). Steens Algebra fra Logarithmer til Enden. Steens Plangeom. fra Transversaler til Enden. Hver Uge en til 2 Opgaver, i alt 50, hvorved ogsaa den praktiske Beregning af Rumstørrelsers Indhold er medtaget. De math.-naturv. Dspl. og Realisterne have i deres særlige Timer haft Øvelser i geometrisk Tegning efter Hetsch og Ursin. — 7de Kl. (Adj. Dohn, 4 Timer). Efter Steens Algebra og Plangeometri, J. Petersens plane Trigonometri og Mundts Stereometri et fuldstændigt Kursus i, hvad der kræves til Afgangsprøven. Hver Uge en til 2 Opgaver, i alt 45.

Naturlære. (Adj. Petersen.) 3die Kl. (2 Timer). Holtens Naturlære forfra til Bevægelse, med Forbigaaelse af Legemers Spændighed og Styrke. Tyngden, Bølger, Lyden, Lyset til Brydningen. — 4de Kl. (2 Timer). Efter Holten: Tyngden, Bølger, Lyden, Lyset til Lindser, Magnetisme, Elektricitet og ud; Repetition af det ifjor læste. — 5te Kl. (3 Timer). Holtens Naturlære forfra til Lyset. Varmen. — 7de Kl. (3 Timer). Faste og flydende Legemers Bevægelse, Bølger, Lyden, Varmen. Repetition af det forhen læste. Mundts Astronomi.

Tegning. (Timelr. Ltnt. Gjerding). 1ste og 2den Kl.'s Realafdeling (hver 2 Timer) har tegnet efter store Øvelsesblade omsatte til $\frac{1}{2}$ eller $\frac{3}{4}$ Størrelse; 3die Kl.'s Realafdeling (1 Time) efter Klodser og Gibsafstøbninger; 4de Kl.'s (2 Timer) til lige efter frit staaende Figurer (udstoppede Dyr).

Skrivning. (Timelr. Ltnt. Gjerding; 1ste Kl.

2 Timer, 2den Kl. 1 Time; 3die og 4de Kl.'s Re-
 alafdeling hver 1 Time.) Saa snart en Discipel
 har tilegnet sig en nogenlunde sikker og ordentlig
 Haandskrift, bruger han ikke mere Forskrift men
 skriver af efter en dansk Bog; der indøves og kræves
 da blot en tydelig og ordentlig Skrift, men Disciplene
 holdes ikke til alle at udføre hvert enkelt Bogstav i
 en eneste, for alle ene gyldig Form, dog tager Skolen
 selvfølgelig ikke imod enhveromhelst Form af Bog-
 staverne.

Sang. (Organist Amberg.) Ved Udgangen af
 April Maaned deltog 29 Disciple i Sangundervisningen,
 11 ansaas for at mangle Betingelserne for at kunne
 det, og hos andre 11 var Stemmen i Overgang. Un-
 dervisningen er bleven given i 5 Timer ugentlig, og
 Disciplene have været fordelte klassevis, saa at 7de,
 5te og 4de Kl. (5 Disciple), 3die Kl. (3 Disciple),
 2den Kl. (8 Dscpl.) og 1ste Kl. (13 Dscpl.) have haft
 1 Time hver Afdeling; den 5te Time er bleven brugt
 til Sammensang. Til Øvelserne bruges et Udvalg af
 Melodier hentede fra Berggreens Skolesange og Ko-
 rallbog, „Danmarks Melodier“, „Skytteforeningernes
 Sangbøger“, og Mallings, Hansens og Bulls Samlinger.

Gymnastik. (Tmlr. Ltnt. Gjerding med Bi-
 stand af Gymnastiklærer i Hæren Honoré.) Af Sko-
 lens 51 Disciple ere for Tiden 3 udelukkede fra Gym-
 nastikundervisningen af Helbredshensyn. De øvrige
 48 Disciple have været inddelte i 3 Hold, saa at hvert
 har haft 4 Timers Undervisning ugentlig, dog saaledes
 at de Disciple af 7de Kl., der have læst Hebraisk,
 kun have kunnet faa 2 Timer Gymnastik. 1ste Hold
 har bestaaet af 1ste Kl. (14 Disciple) og er blevet under-

vist i forberedende Øvelser, Klavring, Springning i Højde og Længde, blandede Øvelser og Smidighedsøvelser med Leg; 2det Hold, 2den og 3die Kl. (21 Disciple) tillige i Voltigering og Exercits; og 3die Hold, 4de, 5te og 7de Kl. (13 Disciple) desuden i Hugning. Undervisningen er kun bleven afbrudt ved Svømming og Skydning men har ellers uden at afbrydes paa Grund af Kulde gaaet sin Gang uforstyrret; i Svømmetiden har 2det Hold dog haft 2 Timer Gymnastikundervisning ugentlig.

Svømming. (Tmlr. Ltnt. Gjerding med Bistand af Gymnastiklærer i Hæren Honoré.) Undervisningen begyndte i Sommeren 1873 noget efter Midten af Juni Maaned, afbrødes ved Sommerferien og fortsattes efter denne indtil omtrent 8 Dage ind i September Maaned, i alt 27 Dage, men blev temmelig stærkt forstyrret ved Vejret, i det der var mange Dage, da Stormvejr eller Regn gjorde det umuligt at være paa Svømmebaaden; den blev givet paa 5 Dage ugentlig, hver Dag 2 Timer, saa at alle Skolens Disciple kunde komme til at svømme hver Dag, med Undtagelse af 2, som vare helt udelukkede af Helbredshensyn. Ved Undervisningens Ophør talte Skolen 31 Frisvømmere, hvortil udkræves at have vist sig dygtig til at svømme mindst 400 Alen i slap Sele uden Tornyster; og af disse havde igjen 2 (Jlms. Carstensen og Hlbrt. Olesen) bestaaet Prøven i at svømme tværs over Viborg Nørresø, omtr. 1200 Alen; i Aaret 1873 gjorde Vejret det umuligt at foretage denne Prøve; ellers antages flere at have været dygtige nok til at bestaa den.

Skydning. (Tmlr. Ltnt. Gjerding med Bi-

stand af Serg. Hennings.) Ved Skr. af Hte Sptbr. f. A. har Ministeriet givet Tilladelse til, „at de Realdisciple i 4de Kl., hvis legemlige Udvikling tillader det, maa deltage med de studerende Disciple i Riffelskydningsøvelserne“. I Aaret 1873 holdtes Øvelserne fra Begyndelsen af April Maaned, saa at der i Alm. faldt 1 Skydedag hver Uge, naar Vejret ikke voldte Hindringer, i alt før Sommerferien 9 Skydeture og efter den 6. Der blev skudt til den Skive, Skytteforeningerne brugte indtil Udgangen af Aaret 1872, nemlig med 3 Grader; efter de gjældende Bestemmelser fik hver Discipel hver Gang 5 Skud, af hvilke ved de 5 sidste Skydeture før Sommerferien 2 gjordes med Remingtonbøssen. Under 15de Juli f. A. indsendtes til Ministeriet den befalede Beretning om

Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1872—73.

7de Kl. A 1 Discipel. 7de Kl. B. 6 —	Afstand i Alen.	Tal af			Sum.
		Skud.	Points.	Træffere.	
A.	100				
B.	100	185	208	126	334
A.	200	35	35	21	56
B.	200	265	288	158	436
A.	300	40	33	25	58
B.	300	„	„	„	„
Sum af		525	564	330	884 = 1,68.

Ved Slutningen af Forsommerens Øvelser holdtes **Præmieskydning**, hvis Udfald ses af nedenstaaende Oversigt:

Disciplenes Navn og Klasse.	Afstand i Alen.	Skud					Sum af Af- stande maalte i Tommer.	Sum.	Præmie.
		1ste	2det	3die	4de	5te			
7de Kl. A. J. Rendtorff . .	300	0	0	0	1	3	26½	6	
7de Kl. B. A. Bregendahl	200	2	1	0	0	2	63¼	8	
„ U. Fischer . . .	200	0	0	1	2	2	36⅞	8	
„ C. Hansen . . .	200	2	0	0	1	1	73¼	7	
„ A. Langhoff . .	200	1	0	1	2	3	70⅞	11	2den.
„ H. Nielsen . . .	200	1	1	1	2	1	120½	11	1ste.
„ E. Reisz	200	1	0	1	0	0	51	4	

NB. Det bemærkes, at alle Skud ere i frit Anslag; som første Præmie udbetaltes 5 Rgsdlr. som Bidrag til Indkjøb af Guhl und Kohner: Leben der Gricchen und Römer; 2den Præmie var en Rejsetaske. Det samme Hensyn, hvormed i forrige Aars Indbydelsesskrift er givet udførlig Forklaring, voldte, at der ingen Præmie tilstodes 7de Kl. A.

Efter Indstilling fra Rektoratet tillod Ministeriet ved Skr. af 9de Febr. d. A., at et Overskud paa Kontoen for Riffelskydning maatte anvendes til Indkjøb af en Stuebøsse med Tilbehør. Den 17de Marts var da alle hidhørende Fornødenheder tilvejebragte, og Undervisningen i Stueskydning begyndte med 7de, 5te og 4de Kl.; og den foretoges saa i hver Gymnastiktime, indtil de egentlige Skydeøvelser d. 11te April begyndte med de to øverste Klasser og 4de Klasses Realafdeling; derefter er den kun bleven foretagen en Gang hver Uge med de øvrige Disciple i 4de Kl. Skiven har været den samme, som bruges ved Hærens Øvelse; der er først skudt paa 10 Alens Afstand

7 Skud af hver af de 16 Deltagere, derefter paa 15 Alen; bedst skød Gbr. Koch af 4de Kl., som med 7 Træffere i 7 Skud paa 10 Alens Afstand naaede 24 Points, med 40 Træffere i 40 Skud paa 15 Alens Afstand 111 Points.

Til den forestaaende Afgangsprøve for studerende Disciple indstille sig samtlige 6 Disciple af 7de Kl., som i Latin og Græsk opgive følgende:

Latin: Cicerøs fire Taler mod Katilina, Kato, Lælius og 3die Bog af de tuskulanske Undersøgelser; 3die og 7de Bog af Livius, Sallusts Katilina; 1ste Bog af Tacituses Annaler og hans Germania; af Kvintilians 1ste Bog Prooem., Kp. 1—3 og 8—12, og af 2den Bog Kap. 1—4, 8—10, 16 og 19; af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg de 4 første Stykker (910 Vers); 7de og 8de Bog af Vergils Æneide; Horatses Breve og de to første Bøger af hans Oder; desuden har Bregendahl og Fischer læst Ciceros Tale for Sextus Roscius, og Hansen, Langhoff, Nielsen og Reisz hans Tale for Milo og om Pompejuses Hærførerbeskikkelse.

Græsk: 3die og 4de Bog af Xenofons Anabasis og 3die og 4de Bog af hans Erindringer om Sokrates, 4de Bog af Herodot, Platos Apologi og Krito; 6te, 7de, 9de og 10de Bog af Homers Odysse; og af Tregders Anthologi Hymnerne, Idyllerne 1, 9 og 14, Epigrammerne, af den æoliske Lyrik Stykkerne 4—19, 22—25 og 27; af den doriske Lyrik Stykkerne 1, 2, 4 og 5 og af de tragiske Brudstykker 1 og 4—6, i alt 950 Vers.

V. Understøttelsesmidler.

A. Offentlige Stipendier og fri Undervisning.

Den Understøttelse, der hører til den ved Overskriften betegnede Art, tilstaaes kun efter Ansøgning; en saadan stiles enten til Ministeriet eller til Rektoratet men indgives til dette samtidig med Undervisningens Begyndelse i det ny Skoleaar eller i alt Fald inden Udgangen af Avgust Maaned; ingen kan gjøre Regning paa at blive indstillet, dersom Ansøgningen ham vedrørende indkommer senere. Ansøgningen maa indeholde fuldstændig og nøjagtig Oplysning om Indtægter og Formuesstilling og andre hidhørende Forhold samt stadfæstes ved fyldestgjørende Attest. Men naar en Discipel en Gang har faaet et Stipendium eller fri Undervisning, behøver der for hans Vedkommende ikke at indgives ny Ansøgning om fremtidig eller forøget Understøttelse, med mindre saadant udtrykkelig er forlangt. Ministeriet træffer Afgjørelsen om Understøttelsesmidlernes Anvendelse og Fordeling; Indstilling gjøres af Rektoratet efter Samraad med Skolens Lærere i et i dette Øjemed afholdt Lærermøde; foruden Trang er det en uundværlig Forudsætning for Opnaaelse af en Understøttelse af denne Art, at vedkommende Discipel baade i Aarets Løb har udført sit Arbejde til Skolen paa en tilfredsstillende Maade og har gennemgaaet Aarsprøven saaledes, at han i det mindste har faaet godt til Hovedkarakter. Skolens Realdisciple have kun Adgang til fri Undervisning men kunne ikke faa Stipendier.

Af de oplagte Stipendier udbetales den ene Trediedel til vedkommende ved hans Afgang fra Skolen

efter bestaaet Afgangsprøve; men saa fremt han ikke lader sig indskrive som akademisk Borger ved Kjøbenhavns Universitet før Begyndelsen af det næste akademiske Semester, bliver det saaledes udbetalte Beløb at betale tilbage til Skolen. Af de øvrige to Trediedele udbetales i Regelen den ene Halvdøl ved Udløbet af det første Semester, efter at vedkommende er bleven indskreven ved Universitetet, den anden ved Udløbet af det andet Semester; Examensbevis, akademisk Borgerbrev samt Flidsattest forevises da for Oplagspengenes Eforus, og mod en Anvisning fra denne udbetales Beløbet af Universitetskvæsturen.

For Stipendieaaret 1ste Oktober 1873 til 30te September 1874 blev ved Skrivelse fra Ministeriet af 24de September f. A. Fordelingen fastsat, som følger:

1. Højeste Stip. 50 Rd. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes C. C. J. A. Hansen, P. H. B. Nielsen, A. Hammershøyt, J. H. V. Schaltz og N. P. Petersen.

2. Mellemste Stip. 35 Rd. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes extraordinær Grattist P. Feddersen.

3. Laveste Stip. 20 Rd. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes H. C. A. J. Gjerding.

4. Fri Undervisning tilstodes J. P. J. Mynster, J. J. Andersen og A. K. Andersen.

5. Undervisning for nedsat (halv) Betaling tilstodes N. M. Hansen og H. Elsass.

6. Højeste Stip. 50 Rd. helt at udbetale som Hjælp til Udredelse af Skolepengene tilstodes E. C. J. Steinert og C. Lorentzen.

7. Mellemste Stip. 35 Rd. helt at udbetale som Hjælp til Udredelse af Skolepengene tilstodes A. L. U. Bregendahl og P. G. Mynster.

B. Det Nissenske Legat.

Kun studerende Disciple have Adgang til at understøttes af dette Legat. Efter Fundatsens Bestemmelse træffes Afgjørelse om dets Anvendelse hvert Aar i Begyndelsen af December Maaned ved et Lærermøde; stemmeberettigede ere foruden Rektor alle ved Skolen fast ansatte eller konstituerede Overlærere og Adjunkter. Om den Understøttelse, der uddeles til Disciple, der ere i Skolen, behøver der ikke at indgives Ansøgning; men det er en Selvfølge, at den ikke tilstaas nogen, om hvem det ikke forud vides, at han vil modtage Understøttelse. Men da Renterne af Oplagspengene tillige med hjenfaldne Oplagspenge skulle anvendes som Understøttelse i de første Universitetsaar for Studenter, der ere dimitterede fra Skolen, maa de Studenter, der ønske at komme i Betragtning ved Uddelingen, inden Begyndelsen af December Maaned derom til Rektoratet indgive skriftlig Begjæring med udførlige Oplysninger om deres Stilling og Angivelse af, hvad de maatte tjene ved Undervisning. Det er vedtaget i Regelen ikke at tilstaa nogen denne Understøttelse efter Forløbet af det 3die Universitetsaar.

For Aaret 1873—74 blev Legatet ved Lærermøde d. 3die December 1873 fordelt, som følger:

1. Som „Understøttelse for trængende Disciple, der opføre sig godt“, uddeltes de fire Femtedele af Grundfondens Renter indtil 11te Decbr. 1873 til Beløb 405 Rd. 29 Sk. til 14 af Skolens Disciple, saaledes at Carl Hansen fik 37 Rd. 63 Sk., Hubl. Nielsen 37 Rd. 62 Sk., Andr. Hammershøy, Jkb. Mynster, Jkb. Schaltz, Nls. Petersen, Ptr. Feddersen og Sør. Damsgaard hver 25 Rd. og Eml. Steinert, Krst. Andersen, J. G. Lind,

Jul. Gjerding, Crl. Lorentzen og Grg. Myuster hver 20 Rd.

2. Som „Vidnesbyrd om Paaskjønnelse af Flid og Opmuntring til Anstrengelse fremdeles“ blev den øvrige Femtedel til Beløb 101 Rd. 31 Sk. tillagt 7 af Skolens Disciple saaledes, at Emil Reisz fik 15 Rd. 31 Sk. og Thm. Møller, Jhns. Faber, Vldm. Worm, Crl. Wium, Cnr. Lehn og Otto Sandberg hver 14 Rd. 32 Sk. — At den tilstaaede „Understøttelse“ tillige var at betragte som „Vidnesbyrd om Lærernes Tilfredshed med Fliden og Opmuntring for den følgende Tid“, vedtoges det blandt de under 1 nævnte at tilkjendegive Crl. Hansen, Hubl. Nielsen, Andr. Hammershøj, Nls. Petersen og Kr. Andersen.

3. Renterne af Oplagspengene for Aaret 11te Dcbr. 1872 til 11te Dcbr. 1873 til Beløb 27 Rd. 48 Sk. tillige med de efter Vlh. Greibes, Carl Schumachers, Gustav Essmanns og Rasm. Bays Udtrædelse af Skolen hjemfaldne Oplagspenge til Beløb 73 Rd. 79 Sk., ialt 101 Rd. 31 Sk. fordeltes blandt 3 fra Skolen afgaaede Studenter, saaledes at Jens Carl Gerner (fra 1871) fik 35 Rd. 31 Sk. og Haldor Hammer (fra 1871) og Emil Eckert (fra 1872) fik hver 33 Rd.

Af alle under 1 og 2 opførte Beløb er Halvdelen (for Carl Hansens Vedkommende den større og for Emil Reisz den mindre Halvdel) bleven oplagt og Resten udbetalt.

C. Det Moltkeske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for Embedsmænds Sønner, som gaa i Skole eller paa anden Maade nyde Undervisning. uden at Bestemmelse til

Studering er en nødvendig Forudsætning for at kunne faa det. Viborg Kathedralskole er tillagt 2 Portioner deraf, hver paa 40 Rd. aarlig, som udbetales igjennem Rektoratet til 11te Juni og 11te December Termin, hver Gang med Halvdelen. Retten til at afgjøre, hvem der skal nyde disse to Portioner, tilkommer Lehnsbesidderen af Grevskabet Bregentved. I Aaret 1873 have de været tilstaaede Disciplene Carl Hansen og Johannes Carstensen.

D. Det Jessenske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for 3 „af de dueligste og bedste fattige“ studerende Disciple i Viborg Kathedralskole, som da kunne erholde det, naar de ere i Skolens øverste Klasse, og vedblive at nyde det „i de første 3 Aar efter, at de ere dimitterede til Akademiet, ifald de der opholde sig til deres Studiers Fortsættelse“; dog have Slægtninge af Rektor Jessen eller hans Enke, D. C. født Ostefeld, som stiftede Legatet den 5te Maj 1792, Fortrinsret, enten de saa gaa i Viborg Kathedralskole eller søge en anden Skole, saaledes at ingen uden for de to Slægter da har Adgang til at nyde det. Stiftets Biskop og Stiftsprovst tage Bestemmelse om Uddelingen. Foruden Renterne af den oprindelige Kapital, „det større Jessenske Legat“, uddeles tillige Renterne af en „Oplagskapital“. For Aaret 1873 er „det større Legat“ udbetalt til Disciplene Carl Hansen og Hubl. Nielsen med 12 Rd. 69 Sk. til hver og med samme Beløb til Student Emil Eckert (første Gang som saadan); og „det mindre“ (Oplagskapitalens Renter) til Disciplene J. P. J. Mynster og A. Hammershøy med 9 Rd. 3 Sk. til hver.

E. Det Mallingske Legat

er efter Fundatsen bestemt til hvert Aar at tildeles „den mest værdige og trængende blandt dem, der i dette Aar ere dimitterede fra Viborg Kathedralskole og inskriberede ved Universitetet“. Skolens Rektorat skal derfor hvert Aar tillige med Meldingen om den afholdte Afgangsprøve indsende „en Forklaring over enhver's Trang og sædelige Forhold tillige med Oplysning, om Dimittenden har oppebaaret Beneficier ved Skolen og da hvilke“, samt om Afgangsprøvens Udfald for ham. Konsistorium ved Kjøbenhavns Universitet tager Bestemmelse om Legatets Anvendelse; men dette maa ikke tildeles nogen, som ikke i Skolen har været Stipendiat eller Gratist, og som ikke ved Afgangsprøven har erholdt i det mindste 2den Karakter. For Aaret 1873 har Legatet ikke kunnet finde Anvendelse, da den eneste Discipel, der efter dette Aars Afgangsprøve afgik fra Skolen, under sin Skolegang ikke havde nydt nogen offentlig Understøttelse. I Skrivelse til Rektoratet af 30te Decbr. 1873, hvorved Legatets Eforus, theol. Prof. Hermansen meddeler dette, hedder det fremdeles: „Konsistorium har derfor under 10de d. M. i Overensstemmelse med Fundatsens § 5 bestemt, at Renterne for i Aar til Beløb 82 Rd. 40 Sk. skulle opspares, indtil der i et følgende Aar findes tvende Stipendiater, der kunne udnævnes til at oppebære Stipendiet“.

F. Det Juelske Legat

uddeles i 3 eller 5 Aar til to studerende ved Universitetet, fornehmelig fra Viborg, eller og fra Aalborg Kathedralskole. Et Medlem af den Juelske Familie, for Tiden Kmhr. Baron Juel-Ryssensteen R. af

D. og DM., er Patron for Legatet; til ham indgives i Løbet af Skoletiden Ansøgning om Optagelse paa Listen over dem, der skulle nyde Legatet. I Aaret 1873 er det udbetalt til Studenterne J. P. Rossen (3die Gang) og Emil Eckert (1ste Gang) med 37 Rgsdlr. 55 $\frac{1}{2}$ Sk. til hver.

VI. Samlinger.

a. Bogsamlingen.

Den ny Fortegnelse til Skolens Bogsamling er nu under Trykken, hvortil der for Regnskabsaaret 1873—74 foreløbig har været bevilget og er blevet brugt 300 Rgsdlr., og for Aaret 1874—75 ligeledes er bevilget samme Beløb. Der er hidtil (o: indtil d. 1ste Juni) trykt 24 Ark, som omtrent udgjør $\frac{2}{3}$ af det hele. Det kan altsaa ventes, at den hele Fortegnelse snart vil være færdig trykt. Derfor meddeles der i Aar ingen Fortegnelse over den Tilvæxt, Samlingen har faaet siden Afslutningen af Meddelelsen i forrige Aars Indbydelsesskrift d. 31te Maj 1873.

b. Disciplenes Bogsamling

har fra 8de Juni f. A., da Tilvæxtlisten sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift, til 1ste Juni d. A. haft følgende Tilvæxt:

1.

Fra alle Lande o. s. v. 1873, 4—12; 1874 1—3. Kbh.

2.

Rundt paa Jorden o. s. v. 1873, 1—2.

Smaastykker (Folkelæsning) Bnd. 5; 6, 1—5. Kbhvn.
1872—74.

3.

Carit Etlar, Seet og Hørt. Fortællinger. Kbh. 1873.

Ewald. H. F. Agathe. Nutids-Fortælling. Kbh. 1873.

— — Mindre Fortællinger. Kbh. 1873.

Lie. Jonas. Lodsens og hans Hustru. Kbh. 1874.

E. S(chack). Phantasterne. 2den Udg. Kbh. 1873.

Thoresen. M. Nyere Fortællinger. Kbh. 1873.

Tolderlund. H. Hjemmefra. Fortællinger. Kbh. 1873.

4.

Ingerslev. A. Kejser Nero, Romerne og Paulus i Rom.
Tre Foredrag. — Oldtids-Billeder. Fore-
drag og Oplæsning af **M Hammerich**. (Folke-
læsning). Kbh. 1873.

5.

Bulwer. E. L. Ernst Maltravers. Eft. det Eng. ved
J. C. Magnus. Kbh. 1873.

— — Alice. Eft. det Eng. ved J. C. Mag-
nus. Kbh. 1873.

Hackländer. F. U. Eugen Stillfried. Ovs. af F. C.
Sørensen. Dl. 1—3. Kbh. 1873.

— — Kunstnerliv. Ovs. af F. C. Sør-
ensen. Hft. 1—9.

Heyse. Paul. Noveller. Oversatte. Bnd. 1—3. Kbh.
1873; desuden: Hft. 19—21.

Manzoni. Aless. De Trolovede. Ovs. fra Italiensk
af Barth. Hft. 1—3.

Marryat. Kapergasten. Ovs. fra Eng. af Fr. Jen-
sen. Gjennemset af J. P. B. Petersen.
Kbh. 1873.

— Frank Mildmay eller Søofficieren. 3die Opl.
Ovs. af L. Moltke. Kbh. 1870.

- Marryat.** Kongens Eie. 3die Udg. Ovs. af L. Moltke. Kbh. 1870.
- Reuter. Fr.** Onkel Bræsigs Rejseeventyr fortalte af ham selv. Ovs. af Al. Schumacher. 3die Opl. Kbh. 1873.
- — Uden Hjem. En Fortælling ved Al. Schumacher. Kbh. (*Uden Trykkeaar.*)
- — Muntre Historier og En Komædie. Ved Al. Schumacher. Hft. 1. Kbh. 1873.

Indtægten har i Aaret 1ste April 1873 til 31te Marts 1874 udgjort:

Bidrag for 1ste Halvaar fra 32 Medlemmer . . .	16 Rd. „ Sk.
Overskud fra Skolens Skovtur 1873	6 — 56 —
Bidrag for 2det Halvaar fra 29 Medlemmer . . .	14 — 48 —
Overskud fra Skoleballet 1873	14 — 28 —
For solgte Bogfortegnelser	„ — 48 —
Fundet i en Klassestue	„ — 4 —
	i alt 51 Rd. 88 Sk.

Udgiften har i samme Tidsrum været:

til Indkjøb af Bøger	36 Rd. 40 Sk.
til Indbinding	9 — 88 —
til Dækning af Gjæld ved Aarets Begyndelse . .	1 — 35 —
	i alt 47 Rd. 67 Sk.

saa at der til Aaret 187¹/₇₅ bliver i Behold . . . 4 Rd. 21 Sk.

c. Den naturhistoriske Samling

har i det forløbne Aar haft følgende Tilvæxt:

1. Et Skelet af Rygraden og Brystkassen af et Barn, givet af Hr. Læge Asmussen.
2. Et Skelet af en Barnearm, givet af samme.
3. Skindet af en sydamerikansk Flagermus, givet af Discipel C. Nyrop.

4. En Spurvehøg (*Falco Nisus*).
5. En spiselig Svalerede fra Kina, given af Discipel Fr. Ulrich.
6. En Sortmejsje (*Parus ater*), given af Hr. Kaptejn Schmidt i Feldborg.
7. *Os sepia*. Spanien. Givet af forhvrdr. Dscpl. Elsass.
8. En udskaaren Navtilskal, given af Dspl. J. Mynster. Plantesamlingen i Skolens botaniske Have er bleven vedligeholdt ved Tilplantning og Tilsaaning.

d. Den fysiske Samling.

Til et fuldstændigt Eftersyn af Skoleus Samling af fysiske Instrumenter og Apparater og til Anskaffelse af en Del nye Sager har der for Regnskabsaaaret 1873—74 været bevilget et Beløb af 192 Rgsdlr. 36 Sk. Dette Beløb er dels blevet brugt til at betale Instrumentmager Weitzmann i Frederiksborg for at foretage først en Rejse her til Viborg ifjor Sommer, for at han kunde gjenemgaa Samlingen og gjøre et Overslag over Bekostningen ved et omhyggeligt Eftersyn og en fuldstændig Istandsættelse af hele den ældre Samling, siden en anden Rejse hertil for under et længere Ophold her i Byen at udføre Istandsættelsen, dels til Indkjøb af nye Redskaber hos samme Instrumentmager. Den Tilvæxt, Samlingen derved har faaet, er saa betydelig, at det maa anses for rigtigst her at give en fuldstændig

Fortegnelse over Viborg Kathedralskoles Samling af fysiske Instrumenter og Apparater.

(De med ** mærkede Nummere ere anskaffede i indeværende Aar, de med * kun delvis fornyede, alt for det oven nævnte, særlig bevilgede Beløb.)

1. * Galge med løse og faste Tridser og Vægtstang.
2. Kardans Lampe.

3. Polygon til Læren om Tyngdepunktet.
4. Skraaplan med Vogn og Lodder.
5. Snurre.
6. Skrue uden Ende.
7. Skruepresse.
8. Arkimedeses Skrue.
9. Lodder med Kroge.
10. ** Apparat til at vise Læren om Kræfternes Parallelogram.
11. ** Apparat med Vinde, Bradtspil og Vinkelvægt.
12. * Dobbeltkegle med Skraaplan.
13. Marmorplade med Elfenbenskugle.
14. Samkvemhavende Rør.
15. Vaterpas.
16. Paskals Vaser.
17. Hydrostatisk Vægt med Lodder og Cylinder i Hylster.
18. Nikolsens Flydevægt.
19. Flydevægt med uforanderlig Vægt.
20. Haarrørsapparat.
21. Konvergerende Plader.
22. Torricellis Rør.
23. Barometer med Spidsindstilling.
24. Nonius.
25. ** Glasrør paa Stativ til Mariottes Lov.
26. Luftpompe med 2 Klokker og Blaresprængningsglas.
27. De magdeburgske Halvkugler.
28. Herons Vandspring.
29. Flaske til Luftvejning.
30. Faldrør til det lufttomme Rum.
31. Trykpompe med Vindkjedel.
32. Hævert.
33. Tantalusbæger.

34. Kartesiansk Djævel i Glas.
35. 2 Hanemodeller til Luftpumpe og Firegangshane.
36. Atwoods Faldmaskine.
37. Centrifugalmaskine med Tilbehør og Seebecks Skive.
38. Planetarium.
39. Monokord med Bue.
40. 2 Klangfigurplader med Stativ.
41. Blikrør med Stemmegaffel.
42. Elliptisk Kar til Bølgebevægelse.
43. Pyrometer.
44. 2 Thermometre i Foderal.
45. ** Thermometer med Inddeling efter Réaum., Cels. og Fahrenh.
46. Maximums- og Minimumsthermometer.
47. Differentialthermometer.
48. * Æolipila.
49. Kryofor.
50. Vandhammer.
51. * Dampecylinder med Kjedel.
52. Sølvskaal til Lejdenfrosts Forsøg.
53. ** Destillationsapparat.
54. Spirituslampe.
55. Berzeliuslampe.
56. Daniells Hygrometer.
57. 2 Magnetstænger i Kasse.
58. Deklinationsnaal.
59. Inklinationsnaal.
60. Elektrisermaskine med Isolerskammel.
61. Elektrisk Hjul.
62. Elektrisk Leg.
63. Elektroskop.
64. Elektrisk Udlader.
65. ** 2 Stativer med Hyldemarvskugler.

66. ** Apparat til elektrisk Fordeling.
67. Franklinstavle med bevægelig Belægning.
68. Lejdnerflaske.
69. Lejdnerbatteri.
70. Henleys Udlader.
71. Voltas Søjle.
72. ** Galvanisk Batteri med 4 grenetske Elementer.
73. Vandadskillelsesapparat.
74. Galvanoplastisk Apparat.
75. ** Saltadskillelsesapparat.
76. Apparat til det elektromagnetiske Grundforsøg.
77. Multiplikator.
78. Elektromagnet.
79. Elektromagnetisk Pompeapparat.
80. ** Induktionsapparat med Strømbryder.
81. ** Rotationsapparat.
82. Thermoelektrisk Apparat.
83. ** Telegrafapparat.
84. 2 Brændspejle med Ildkurv og Overtræk.
85. Mikroskop.
86. Bræt med Værktøj.

e. Af **Undervisningsredskaber** hørende til Inventariet er der i Aar anskaffet alt, hvad der hørte til, for at der ved Gymnastikundervisningen med Skolens 3 ældste Klasser kan foretages Øvelser i Stueskydning, nemlig en Stuebøsse og en udstoppet Skive med tilhørende større Trætavle og et Staffeli til at hænge denne paa; desuden 4 Stokke til Batonnering. Af Bretschnejders historiske Atlas er fremdeles 2 Kort oplæbede op ophængte i Skolestuerne.

VII. Regnskabsvæsen.

I Regnskabsaaet fra 1ste April 1873 til 31te Marts 1874 har Skolen haft følgende

Indtægter.

1. Kassebeholdning fra forrige Aar	1,444 Rd. 62 Sk.
2. Arvefæste- og Tiende-Afgifter . .	15,165 — 63 —
3. Af Kirker og Præstekald	13 — „ —
4. Renter af Skolens Kapitaler . .	2,875 — 5 —
5. Skolekontingenter	3,010 — „ —
6. Fra Læsø	802 — 27 —
7. Ubestemte Indtægter	7 — „ —
8. Det Theilmannske Legats Renter	20 — „ —
9. Afdrag paa Laan af Lærere . .	110 — 40 —
10. Indeholdt i Lærernes Lønninger til Livsforsikrings-Anstalten . . .	950 — 78 —
saa at Indtægten har været i alt . .	24,398 Rd. 83 Sk.

Derimod har Skolen i samme Tidsrum haft følgende

Udgifter.

1. Lønninger	11,614 Rd. „ Sk.
2. Time-Undervisning	834 — 6 —
3. Pensioner	99 — 8 —
4. Bibliothek og videnskabeligt Apparat.	612 — 36 —
5. Bygningers Vedligeholdelse . . .	235 — 1 —
6. Bygningers Hovedstandsættelse	668 — 70 —
7. Leje-Udgifter	25 — „ —
8. Inventariets Vedligeholdelse . .	127 — 76 —
9. Godtgjørelse til Lærere for Af-savn af Embedsbolig	26 — 13 —

10.	Brændsel og Belysning	518 Rd. 56 Sk.
11.	Skatter og Afgifter	1,305 — 53 —
12.	Regnskabsførelsen	391 — 71 —
13.	Testamentarisk Forpligtelse . .	160 — „ —
14.	Forskjellige løbende og tilfældige Udgifter	862 — 85 —
15.	Skyde-Øvelser	72 — 81 —
16.	Lønningsforskud	200 — „ —
17.	Afgivet Overskud til den almindelige Skolefond	3,000 — „ —
18.	Stipendiefondens Bidrag til Skolepenge	182 — 48 —
19.	Indsat i Sparekassen af Stipendiefondens Midler	389 — 62 —
20.	Udbetalte Stipendier under Nissens Legat	374 — 71 —
21.	Indsat i Sparekassen af Nissens Legats Midler	138 — 85 —
22.	Indsendt til Livsforsikrings-Anstalten for Lærerne	967 — 78 —
23.	Kassebeholdning d. 31te Marts 1874	1,591 — 47 —
		24,398 Rd. 83 Sk.

Stipendiefondens Grundfond var d. 31te Marts 1874: 13,640 Rd. 64 Sk.; dens Oplagspenge: 905 Rd.

Nissens Legats Grundfond var d. 31te Marts 1874: 13,165 Rd. 76 Sk.; dets Oplagspenge; 849 Rd. 91 Sk.

VIII. Bygninger og Løsøre.

Vinduernes Fornyelse er bleven fortsat og sluttet med 2 Fag i Redskabsstuen ved Gymnastiksalen; paa de Forsider af Skolens Bygninger, der vende ud til Gaden, er Oliemalingen bleven fornyet, hvorhos der er anbragt en Indfatning om Indgangsdøren fra Gaden; og paa Loftet over den søndre Længe er der indrettet et Værelse til Rektorlejligheden.

IX. Ministerielle Bestemmelser m. v.

Foruden de ministerielle Bestemmelser, som i det foregaaende lejlighedsvis ere omtalte, synes endnu følgende her at burde meddeles.

1. Om Opkrævningen af Skolepengene har Ministeriet under 3die Juni f. A. udsendt følgende Rundskrivelse til Forstanderskaberne ved de lærde Skoler:

Efter at Skoleaaret ved de lærde Skoler i Følge Bekjendtgjørelse af 9de Avg. 1871 er omlagt saaledes, at det ny Aar begynder den 15de Avg., og Skolepengene i Følge Bkndtgrls. af 22de Avg. 1872 ere bestemte til et højere Beløb for Skolernes to øverste end for de øvrige Klasser, fastsættes herved som Regel, der skal gjælde fra 1ste Juli d. A., at Skolepengene for Juli Kvartal skulle opkræves i to Dele, nemlig ved Kvartalets Begyndelse for Tiden fra 1ste Juli til 14de Avg. med det Beløb, de udgjøre i det løbende Skoleaar, og ved Skoleaarets Begyndelse for Tiden fra 15de Avg. til 30te Sptbr. med det Be-

løb, som de ville andrage i det ny Skoleaar. Denne Regel bliver ogsaa at tage til Følge for de ved Skoleaarets Begyndelse optagne ny Disciple, for hvis Vedkommende saaledes den i Ministeriets Cirkulær-Skrivelse af 27de Juni 1851 givne særlige Bestemmelse om Skolepengenes Erlæggelse d. 1ste Sptbr. og forud for 4 Maaneder bortfalder.

Af de Disciple, der efter fuldendt Afgangsexamen for studerende eller Realdisciple eller efter Udfaldet af Hovedexamen forlade Skolen i Juli Maaned, bliver der — i Henhold til de derom givne særlige Bestemmelser i Ministeriets Cirkulærskrivelser af 10de Oktbr. 1853 og 18de Oktbr. 1858 — fremdeles ligesom hidtil kun at erlægge Skolepenge for Juli Maaned. Naar i noget af disse Tilfælde en Discipel har betalende Brødre i Skolen, vil den Forhøjelse af den modererede Betaling for Brødrene, der bliver en Følge af Discipelens Udtrædelse, og som efter Ministeriets Cirkulær-Skrivelse af 10de Oktober 1858 først indtraadte fra 1ste Oktober, for Eftertiden være at regne fra Skoleaarets Begyndelse d. 15de August.

2. Om Afgangsprøven udfærdigede Ministeriet under 29de August f. A. følgende Bekjendtgjørelse:

Da det af forskellige til Ministeriet indkomne Sager fremgaar, at der hersker Tvivl om Afholdelsen af Afgangsexamen for studerende og den tilsvarende Adgangsexamen til Universitetet saa vel som den samme forudgaaende præliminære Prøve ved Overgangen fra Undervisningsplanen i Henhold til Bekjendtgjørelse af 13de Maj 1850 sammenholdt med Bekjendtgjørelse af 30te November 1864 til Undervisningsplanen efter Lov af 1ste April 1871, bringes herved til almindelig Kundskab:

at den præliminære Prøve vil for Privatister blive afholdt efter den gamle Form endnu i Sommeren 1874 og for dem, som samtidig ville underkaste sig denne og den endelige Prøve, i 1875, men at den ikke særlig kan tages i 1875 eller senere,

at Afgangsexamen og den tilsvarende Adgangsexamen til Universitetet vil ligeledes for Privatister blive afholdt sidste Gang efter den gamle Form i Sommeren 1875, og

at derefter alene eventuelt i Januar 1876 vil blive afholdt en extraordinær Examen i denne Form for dem, som med behørig Attest godtgjøre at have haft Sygdomsforfald om Sommeren.

3. Om Afholdelsen af en extraordinær Examen for Disciple fra 4de Kl. udsendte Ministeriet under 29de Avg. f. A. en Rundskrivelse af følgende Indhold:

Til behagelig Efterretning og fornøden Iagttagelse meddeles herved følgende:

Naar en Discipel i 4de Kl. i en af Landets offentlige lærde Skoler saa vel som i de private Skoler, der have erholdt Tilaladelse til at afholde Afgangsexamen for studerende, med behørig Lægeattest, som i hvert enkelt Tilfælde bliver at indsende til Ministeriet, godtgjør Sygdomsforfald under 4de Klases Hovedexamen, overlades det til Skolen ved en senere extraordinær Examen at afgjøre Opflyttelsesspørgsmaalet under Iagttagelse af de herfor gjældende Regler.

Denne Prøve bliver at afholde ved Skolen umiddelbart efter Skoleaarets Begyndelse og senest inden hvert Aars 14de September.

Indtræder Sygdommen efter Tilendebrielsen af den skriftlige Prøve, censureres de af den paagjældende ved denne leverede Udarbejdelser i Forbindelse med de øvrige, og han underkaster sig da alene den mundtlige Prøve.

Er Sygdommen indtraadt før den skriftlige Prøve, giver Skolen selv Opgaverne til den extraordinære Examen.

Ved den mundtlige Prøve, der afholdes gauske efter Reglerne for den ordinære Examen, have Bestyrerne af private Skoler forud at træffe fornøden Aftale med de Mænd, der ved Hovedexamen have af Ministeriet været opfordrede til at kontrollere denne, om Tiden for den extraordinære Examens Afholdelse.

For Privatisters Vedkommende bliver der at forholde paa samme Maade for de Fag, disse have at underkaste sig.

4. Om Privatister har Ministeriet meddelt

a. en under 13de Juni f. A. udfærdiget Skrivelse til Rektoratet for Horsens lærde Skole saa lydende:

I Svar paa Hr. Rektorens Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 9de d. M., om en Privatist kan indstille sig til Skolens ny 4de Klases Aarsexamen, ikke for efter bestaaet Examen at optages i Skolens 5te Klasse, men for at meddeles Testimonium,

der sikrer ham samme Rettigheder som bestaaet Realafgangs-examen af højere Grad, skal Ministeriet herved tilbagemelde, at Skolens Forpligtelser lige over for Privatister ikke udstrække sig til Prøve i andre Fag end dem, der ophøre enten for den sproglig-historiske eller den matematisk-naturvidenskabelige Retning, eller i det vistnok meget sjældne Tilfælde, at en Privatist ved at have læst Græsk og Naturlære samt at have Øvelse i geometrisk Tegning maatte ville stille sig til Prøve i begge Retninger, da for de Fag, som afsluttes i begge Retninger. Den i Skrivelsen omhandlede Kandidat maa derfor indstille sig til almindelig Forberedelsesexamen ved Universitetet.

b. en Skrivelse af 22de Avg. f. A. til forhenværende Kollaborator R. Møller, som lyder, som følger:

I Svar paa Hr. Kollaboratorens Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 5te d. M. undlader Ministeriet ikke efter Brevvexling med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler herved at tilbagemelde, at den Privatist, som indstiller sig til Afgangs-examen for Studerende i sproglig-historisk Retning, og som tidligere har bestaaet Realafgangsexamen i højere Grad med 15 Points i de Fag, som for denne Retning afsluttes ved 4de Klasses Hovedexamen, er fritaget for paa ny at underkaste sig Prøve i disse Fag.

c. en Skrivelse af samme Dato til Rektoratet for Odense Kathedralskole af følgende Indhold:

I det Ministeriet i Anledning af Hr. Rektorens Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 30te Juni d. A. herved tilbagemelder, at den Privatist, der indstiller sig til 4de Klasses Hovedexamen paa den sproglig-historiske Side, ikke har at underkaste sig nogen Prøve i latinsk Stil, skal Ministeriet tilføje, at det forudsættes, at Skolerne under Prøven i Latin ved Afgangs-examen saavel ved Privatister som ved deres egne Disciple gennem mundtlige Spørgsmaal forsikre sig om, at vedkommende have en saadan virkelig Kundskab om de grammatiske, navnlig ogsaa de syntaktiske Regler, at de kunne anvende dem paa bestemte Exempler og udtrykke Reglerne i Exempler.

5. Endelig har Ministeriet meddelt en Skrivelse af samme Dato til Rektoratet for Horsens lærde Skole saa lydende:

I Forbindelse med sin Skrivelse af 13de d. M. om, at Discipel N. N. maa i 1874 indstille sig til Realafgangsexamen af højere Grad, skal Ministeriet herved i Anledning af det almindelige Spørgsmaal, om de lærde Skoler, som hidtil ikke have haft særskilte Realklasser, fremtidig kunne afholde Realafgangsexamen af højere Grad, herved melde, at dette Spørgsmaal maa, da denne Examen slutter sig saa nær til 4de Klasses Hovedexamen, og da den særlige Undervisning, Realdisciplene behøve, uden Vanskelighed lader sig ordne, besvares bekræftende.

6. og en anden af samme Dato til Rektoratet for Odense Kathedralskole,

hvorved Ministeriet tillader en Discipel, som har underkastet sig Realafgangsexamen af højere Grad, at deltage i Undervisningen i 5te og 6te Klasse paa den mathematisk-naturvidenskabelige Side, dog saaledes at det ikke tilstedes ham at indstille sig til Afgangsexamen ved Skolen.

Udsigt
 over
Afgangs- og Aarsproven
 i
Viborg Kathedralskole 1874.

Mandag d. 15de Juni.

8—12.	7de og 5te Kl.	<i>Overstls. fra Latin til Dansk.</i>
8—12.	4de Kl.	<i>Dansk Stil.</i>
4—8.	7de Kl.	<i>Arithmetisk Udarb.</i>
4—8.	4de Kl.	<i>Geometri.</i>

Tirsdag d. 16de Juni.

8—12.	7de og 5te Kl.	<i>Udarb. i Modersml., fri Opg.</i>
8—12.	4de Kl.	<i>Arithmetik.</i>
4—8.	7de Kl.	<i>Overs. fra Dansk paa Latin.</i>
4—8.	4de Kl.	<i>Latinsk og tysk Stil.</i>

Onsdag d. 17de Juni.

8—12.	7de Kl.	<i>Geometrisk Udarb.</i>
8—12.	5te Kl.	<i>Fransk Stil.</i>
4—8.	7de og 5te Kl.	<i>Udarb. i Modersml., bund. Opg.</i>

Lørdag d. 4de Juli.

5.	Hele Skolen.	Sang.

Tirsdag d. 7de Juli.

8—11.	3die Kl.	<i>Latinsk og tysk Stil.</i>
1 ¹ / ₂ .	7de Kl.	Arithmetik.
3.	{ 4de Kl, Rl.	Naturhistorie. }
	{ 4de Kl. stud.	

(Tirsdag d. 7de Juli.)

3—6.	3die Kl.	<i>Skriftlig Arithmetik.</i>
3—6.	2den Kl.	<i>Regning.</i>
3—6.	1ste Kl.	<i>Dansk Stil.</i>
6.	{ 4de Kl. Rl.	Naturlære.
	{ 4de Kl. stud. af mt.-nt. Rtg.	Naturlære. }

Onsdag d. 8de Juli.

8.	7de Kl.	Naturlære.
8.	{ 4de Kl. Rl.	Geografi. }
	{ 4de Kl. stud.	Geografi. }
8—11.	3die Kl.	<i>Skriftl. Geometri.</i>
8—11.	2den Kl.	<i>Dansk Stil.</i>
8—11.	1ste Kl.	<i>Latinsk og tysk Stil.</i>
11.	{ 4de Kl. Rl.	Geometri. }
	{ 4de Kl. stud.	Geometri. }
3.	{ 4de Kl. Rl.	Arithmetik. }
	{ 4de Kl. stud.	Arithmetik. }
3—6.	3die Kl.	<i>Fransk Stil.</i>
3—6.	2den Kl.	<i>Latinsk og tysk Stil.</i>
3—6.	1ste Kl.	<i>Regning.</i>

Torsdag d. 9de Juli.

8.	7de Kl.	Geometri.
8—11.	1ste Kl.	Tysk.
8—11.	3die Kl.	<i>Dansk Stil.</i>
8—11.	4de og 2den Kl.	<i>Fransk Stil.</i>
11—1.	2den Kl. stud.	Latin.
3—5.	3die Kl.	Historie.
3—5.	2den Kl.	Naturhistorie.
3—5.	1ste Kl.	Fransk.

Fredag d. 10de Juli.

8—9.	5te Kl.	Oldnordisk.
8—10.	3die Kl.	Naturhistorie.
8—10.	2den Kl.	Arithmetik.

(Fredag d. 10de Juli.)

8—10.	1ste Kl. stud.	Latin.
10—11.	5te Kl.	Fransk.
10—12.	3die Kl.	Geografi.
10—1.	1ste Kl.	Historie.
3—4.	5te Kl.	Græsk.
3—5.	3die Kl. stud.	Latin.
3—5.	2den Kl.	Geometri.
3—6.	1ste Kl.	Geografi.

Lørdag d. 11te Juli.

8—9.	4de Kl.	Græsk.
8—9.	3die Kl. stud.	mt.-nt. Rtng. og Rl. Naturlære.
8—10.	2den Kl.	Tysk.
10—12.	3die Kl.	Fransk.
10—12.	2den Kl.	Historie.
10—1.	1ste Kl.	Geometri.
3—4.	5te Kl.	Naturlære.
3—5.	3die Kl. stud.	hist.-sprgl. Rtng. Græsk.
3—5.	2den Kl.	Fransk.
3—6.	1ste Kl.	Naturhistorie.

Mandag d. 13de Juli.

8.	7de Kl.	Latin.
8—9.	5te Kl.	Historie.
8—10.	2den Kl.	Geografi.
8—11.	5te og 3die Kl.	Tysk.
10—12.	5te Kl. 3die og 2den Kl. Rl.	Engelsk.
10—1.	1ste Kl.	Arithmetik.
12.	{ 4de Kl. Rl.	Historie. }
	{ 4de Kl. stud.	Historie. }
3.	7de Kl.	Græsk.
3.	{ 4de Kl. Rl.	Tysk. }
	{ 4de Kl. stud.	Tysk. }
3—5.	3die Kl.	Geometri.

Tirsdag d. 14de Juli.

8.	7de Kl.	Historie.
8—9.	5te Kl.	Latin.
8—9.	1ste Kl. Rl.	Engelsk.
8—10.	3die og 2den Kl.	Religion.
10—12.	3die Kl.	Arithmetik.
11.	4de Kl. Rl.	Fransk. }
	4de Kl. stud.	Fransk. }
3.	4de Kl. Rl.	Engelsk.
3 ¹ / ₂ .	4de Kl. stud.	Latin.
3—6.	1ste Kl.	Religion.

Onsdagen d. 15de Juli Kl. 1 holdes Skolens Aarsfest til Kundgjørelse af Prøvernes Udfald.

Mandagen d. 6te Juli Kl. 8 begynder Optagelsesprøven over de indmeldte Disciple, men den vil maaske først kunne slutes den næste Dags Formiddag.

Undervisningen aabnes igjen i det ny Skoleaar Mandagen d. 17de August Kl. 8.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Skolens Aarsfest indbydes Disciplenes Forældre og foresatte saa vel som enhver som helst, der ellers maatte have Sind til at følge med Skolen og dens Gjerning.

Rektoratet for Viborg Kathedralskole d. 9de Juni 1874.

H. H. Lefolii.